

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

ЖИТТЯ Пророка Мухаммада

Мир йому і благословення Аллаха!

Лейла Аззам

**Переклад з англійської
Михайла Якубовича**

ЗМІСТ

Як це все почалося	4
Діти Ізмаїла	8
Обіцянка Замзама	10
Слон відмовляється йти	12
Пророк народився	14
Час з Халімою	15
Дитинство сироти	17
Одруження Пророка	19
Прихід архангела Гавриїла	21
Перші мусульмани	23
Труднощі починаються	26
Віруючий правитель	29
Жорстокість курайшитів	32
Рік смутку	35
Нічна подорож і вознесіння на небеса	37
Акабський договір	39
Аль-Гіджра	41
Прибуття в Йасриб	44
Битва при Бадрі	46
Ухуд – поразка через непокору	49
Битва Рову	53
Худайбійський договір	57
Запрошення	60
Вступ до Мекки	64
Урок для гордині в долині Хунайн	67
Табук – випробування віри	70
Прощальне паломництво	73
Смерть Пророка	76
Словник	78

Як це все почалося

Близько чотирьох тисяч років тому назад, в Шумерійському місті Урі, в долині ріки Євфрат, жив молодий чоловік на ім'я Авраам. Колись люди Ура поклонялися Аллаху, але з плином часу вони забули істинну релігію і почали молитися до ідолів, статуй, зроблених з дерева чи глини, а іноді навіть з дорогоцінних каменів. Ще будучи малою дитиною, Авраам не міг зрозуміти, як його люди, і, зокрема, його батько, можуть робити ці зображення своїми руками, називати їх богами, і потім поклонятися їм. Він завжди відмовлявся приєднатися до людей, коли вони висловлювали повагу цим статуям. Замість цього, він залишав місто і опинявся на самоті, думаючи про небеса і про світ навколо себе. Він був впевнений, що його народ робив зло, і що він сам шукав праведний шлях. Однієї ясної ночі, коли він спостерігав за небом, то побачив прекрасну сяючу зірку, таку чудову, що закричав: «Це – Господь мій!». Він дивився на неї з острахом деякий час, поки раптом вона не почала заходити, а потім зовсім зникла. Він розчаровано відвернувся, кажучи: «Я не люблю речей, що сідають» (Коран, 6:77) [1].

Іншого разу, вночі, Авраам знову дивився на небо і побачив місяць, який підіймався, такий великий і яскравий, що він відчув, що може навіть торкнутися його. Він подумав про себе: «Це – Господь мій!» (Коран, 6:78). Але невдовзі місяць теж зайшов. Потім Авраам сказав: «Якщо Господь мій не наставить мене на прямий шлях, то я стану одним з людей блукаючих!» (Коран, 6:78). Потім Авраам побачив красу і блиск сходу сонця, і вирішив, що сонце повинно бути найбільшою і найпотужнішою річчю в світі. Але й у третій раз він помилився, коли сонце закотилося за обрій наприкінці дня. Врешті-решт він зрозумів, що Аллах є Наймогутнішим, Творцем зірок, місяця, сонця землі і всіх живих істот. Раптом він почув себе у цілковитому мирі, тому що він знав, що знайшов Істину.

Коли він сказав своєму батькові і його народу: «Чому ви поклоняєтеся?». Вони відповіли: «Ми поклоняємося ідолам, і завжди приносимо жертву їм». Він спитав: «Чи вони чують тебе, коли ти плачеш? Чи вони роблять тобі добро або ж завдають шкоди?». Вони сказали: «Ні, але ми знайшли батьків наших, що чинили так». Він сказав: «Погляньте зараз, чому поклоняєтеся ви, ти, і твої прадіди! Всі вони є моїми ворогами, окрім Господа світів, Котрий створив мене і направив мене, і Хто годує мене і дає питво мені. І коли я хворий, Він зцілює мене, Котрий вразить смертю мене, а потім воскресить мене, і Хто, я сподіваюся, простить мені мій гріх у Судний День!». (Коран, 26:70-82). Одного дня, коли всі жителі міста пішли, Авраам гнівно розбив усіх ідолів своєю правою рукою, окрім одного ідола, котрий був дуже великим. Коли люди повернулися, то вони дуже розгнівалися.

Люди прийшли до нього і почали допитувати: «Чи це ти той, хто зробив це з нашими богами, о Авраам?». Авраам відповів: «Це їхній головний зробив це. Спитайте їх, якщо вони можуть говорити». Люди почали вигукувати: «Ти знаєш, що вони не говорять!». «Чи ви поклоняєтеся тому, що змайстрували власноруч, коли Аллах створив вас і те, що ви робите?». Авраам продовжував: «Невже ви поклоняєтеся замість Аллаха тому, що не може ні принести користі вам ні в чому, ні зашкодити вам нічим?». (Коран, 38:95-6), (Коран 21:66).

Врешті-решт Авраам попередив їх: «Служіть Аллаху, і тримайтеся своїх обов'язків перед ним, це – краще для вас, але ви не знаєте. Ви служите окрім Аллаха лише ідолам, і видумуєте неправду. Воістину, ті, кому поклоняєтеся ви замість Аллаха, не можуть нагодувати вас. Шукайте ж їжу у Аллаха, поклоняйтеся Йому і дякуйте Йому. До Нього повернетесь ви!» (Коран, 29:16-17).

Народ Ура вирішив покарати Авраама найважчою карою, яку міг знайти: він мав бути спалений на вогні. У призначений день всі люди зібралися у центрі міста, і навіть правитель Уру був там. Авраама розмістили у спеціальній будівлі, заповненій дровима. Дрова були підпалені. Скоро вогонь став настільки сильним, що люди почали відсуватися від полум'я. Але Аллах сказав: «О, вогонь! Будь для Авраама прохолодою і спасінням!» (Коран, 21:69).

Люди чекали, поки полум'я цілом не згасло, але вони побачили, що Авраам все ще сидить тут, нібито з ним нічого не трапилося! В цей момент вони були вражені. Проте це чудо не зачепило їх дуже сильно, навіть трапившись у них на очах.

Авраам все ще намагався вмовити свого улюбленого батька, ім'я якого було Азар, не поклонятися немічним, не здатним бачити та чути статуям. Авраам пояснив, що особливе знання прийшло до нього і вмовляв свого батька: «Прийшло до мене знання, яке не сходило на тебе. Йди за мною, я поведу тебе шляхом прямим! Не поклоняйся сатані!». Але Азар не слухав. Він погрожував своєму сину побиттям камінням, якщо той буде продовжувати відрікатися від богів Уру. Він наказав Аврааму залишити місто наступними словами: «Залиш мене надовго!». Авраам сказав: «Мир тобі! Я буду просити прощення для тебе у Господа, воістину, Він – поблажливий до мене! (Коран, 19:43-7).

Уявімо лише, як це жахливо було для нього залишити свій дім, свою сім'ю та все, що він мав, щоб осісти потім десь в невідомій, дикій місцевості. Але в той же самий час, як міг він залишитися серед людей, які не вірили в Аллаха і поклонялися ідолам? Авраам завжди мав відчуття, що Аллах уважний до нього і він знав, що Аллах біля нього під час його

подорожі. Врешті-решт, після довгої важкої дороги, він прибув до місця біля Середземного моря, неподалік від Єгипту. Тут він одружився з благородною жінкою на ім'я Сара, і осів у Палестинській землі.

Прошло багато років, але Авраам і його дружина не були благословенні дітьми. В надії, що в них буде дитина, і тримаючись традиції, Сара запропонувала, щоб Авраам одружився з Агар'ю, її єгипетською служницею. Скоро після того, як це сталося, Агар завагітніла хлопчиком на ім'я Ізмаїл. Через деякий час, Аллах пообіцяв Аврааму іншого сина, але цього разу матір'ю дитини повинна бути його перша дружина, Сара. Цей другий син повинен бути названим Ісаком. Аллах також сказав Аврааму, що від його двох синів - Ізмаїла і Ісака, підуть дві нації і будуть засновані три релігії, і саме тому він мусив забрати Агар і Ізмаїла далеко від Палестини, в нову землю. Ці події були важливою частиною плану Аллаха, за яким для нащадків Ізмаїла буде створена нація, з якої піде великий Пророк, котрий наставить людей на шлях Аллаха. Ним мав бути Мухаммад (сав) [2] , Посланець Аллаха (сав). Від нащадків дитини Сари, Ісака, мав прийти Мойсей та Ісус.

Тож сталося так, що Авраам, Агар і Ізмаїл залишили Палестину. Вони подорожували багато днів, поки врешті-решт не досягнули засушливої долини Бакка (згодом названої Меккою), де проходив один з найбільших караванних шляхів. В долині не було води, і хоча Агар і Ізмаїл мали лише невеликий запас для пиття, Авраам залишив їх, знаючи, що Аллах буде доглядати за ними. Скоро вся вода закінчилася. Дитина почала слабшати від спраги. Неподалік знаходилися два пагорби, один називався Сафа, а інший – Марва. Агар піднялася на один з пагорбів і подивилася вдалечінь, щоб побачити, чи знайде вона воду, проте не знайшла нічого. Тож вона пішла до другого пагорбу і зробила те ж саме. Вона робила це сім разів. Потім Агар засмученою повернулася до свого сина, і це було великою несподіванкою і радістю для неї, що вона знайшла джерело води, котре розливалось на землі, неподалік від Ізмаїла. Це джерело, біля якого осіли мати і дитя, було пізніше назване Замзамом. Місцевість навколо нього стала місцем відпочинку для караванів, що рухалися через пустелю, і з часом переросла у велике торгівельне місто Мекку.

Час від часу Авраам приходив з Палестини, щоб навідати свою сім'ю. Він побачив, що Ізмаїл виріс і став сильним молодим чоловіком. Під час одного з таких візитів, Аллах наказав їм відбудувати Ка'абу – перше місце, де люди поклонялися Аллаху. Їм було точно вказано, де і як будувати її. Вона мала бути зведена біля Замзаму, і збудована у формі куба. На її східному куті мав бути розміщений чорний камінь, який впав на землю з небес. Ангел приніс їм камінь з околиць пагорба Абу Кубайс. Авраам і Ізмаїл

важко працювали, щоб відбудувати Ка'абу, і коли вони робили це, то молилися до Аллаха, щоб він послав Пророка з-посеред їхніх нащадків. І коли Авраам і Ізмаїл підняли основи Дому, (Авраам почав молитися): «Господи наш! Прийми від нас! Воістину, ти Всечуючий, Всезнаючий! Господь наш! Зроби нас підкореними Тобі, а з нащадків наших – громаду, котра підкориться Тобі! Покажи нам обряди поклоніння і прийми наше каяття. Воістину, Ти – Приймаючий покаєння, Милосердний. Господь наш! Надішли до них посланця з-поміж них самих, котрий зачитає їм айати Твої, навчить їх Писанню і мудрості, і очистить їх. Воістину, Ти – Могутній, Мудрий! (Коран, 2:127-9). Коли Ка'аба була закінчена, Аллах наказав Аврааму закликати людство до паломництва до Його Святого Дому. Авраам замислився, як кожен може почути його заклик? Аллах сказав: «Ти закликай, і Я приведу їх».

Так було засноване паломництво до Ка'аби в Мекці, і коли мусульмани здійснюють паломництво сьогодні, то вони продовжують відповідати на прадавній заклик Авраама.

Діти Ізмаїла

Через багато років у дітей Ізмаїла з'явилися діти. Його нащадки зростали чисельно і сформували племена, котрі поширилися на всю Аравію. Одне з цих племен називалось Курайш. Його люди ніколи не переселялися з Мекки і завжди жили біля Ка'аби. Одним з обов'язків лідера Курайшитів, був догляд за тими, хто приходив на паломництво до Ка'аби. Паломники могли приходити з усієї Аравії, і це було великою честю- забезпечити їх їжею і водою.

Але з плином часу араби перестали поклонятися Аллаху і почали приносити ідолів з різних країн, які вони відвідували. Цих ідолів почали розміщувати в Ка'абі, яка більше не вважалася святиною Аллаха, для чого призначив її Авраам. Втім, вона все ще поважалася арабами. В цей час,джерело Замзам зникло у пісках. Також в цей час Кусай, один з лідерів племені Курайш, став правителем Мекки. Він тримав ключі від храму і мав право давати воду для паломників, годувати їх, зустрічати їх, та роздавати військові знамена перед битвою. Саме в його домі курайшити вирішували свої справи. Після смерті Кусая, керівництво Меккою обійняв його син 'Абду Манаф, який став знаменитим ще за життя свого батька. Після нього прийшов його син Хашим. Розповідається, що Хашим був першим, хто розпочав дві великі караванні подорожі курайшитів, одну влітку до Сирії, на північ, і одну зимою – до Йємена, на південь. Як наслідок, Мекка почала багатіти, ставши великим і важливим торгівельним центром.

Одного літа Хашим поїхав на північ, щоб купити товари для продажу в Йємені. На своєму шляху він зупинився у Ясрібі ,і тут він побачив прекрасну жінку. Вона була Сальмою, донькою 'Амра ібн Зейда, який походив з дуже поважної родини. Хашим запропонував їй одружитися і отримав згоду, тому що він був шляхетним і видатним чоловіком. Через деякий час, Сальма народила прекрасного сина, і через те, що частина його волосся була білою, батьки назвали його Шайбою, що в перекладі з арабської означає «сіроволосий». Мати і син залишилися в більш прохолодному і здоровішому кліматі Ясрібу, в той час, як Хашим повернувся до Мекки. Та він навідував їх кожен раз, коли вів свій караван на північ. Під час однієї з цих подорожей, Хашим захворів і помер. Шайба, статний і розумний хлопець, зростав у будинку свого батька в Ясрібі. Він гордився тим, що був сином Хашима ібн Абді Манафа, голови племені Курайш, охоронця Ка'аби і захисника паломників, навіть незважаючи на те, що він майже не знав свого батька, адже той помер ще тоді, коли Шайба був дуже молодим.

Після смерті Хашима усі обов'язки і справи узяв на себе його брат, аль-Мутталіб. Він поїхав до Йасрібу, щоб побачити свого небожа Шайбу, і вирішив, що оскільки хлопець одного дня може успадкувати місце свого батька, то йому прийшов час жити в Мекці. Для Сальми, матері Шайби, було дуже важко відправити свого сина з дядьком, але нарешті вона зрозуміла, що це лише для його блага. Аль-Мутталіб повернувся до Мекки, в'їхавши до міста опівдні на своєму верблюді, з Шайбою поруч. Коли люди Мекки побачили хлопчика, то вони подумали, що він був рабом і, вказуючи на нього, прозвали його 'Абд аль-Мутталіб («'Абд» означає арабською «раб»).

Аль-Мутталіб сказав їм, що Шайба не раб, а його небіж, який приїхав жити з ними. Проте з цього дня Шайбу завжди ніжно називали 'Абд аль-Мутталібом – «рабом аль-Мутталіба». Після смерті аль-Мутталіба, котрий вмер у Йємені, поїхавши туди у торгівельних справах, 'Абд аль-Мутталіб посів його місце. Він став найбільш поважним членом свого сімейства, якого усі любили і яким захоплювалися. Проте він відрізнявся від тих арабів, котрі залишили вчення Авраама.

Обіцянка Замзама

Джерело Замзам, яке зникло після того, як араби розмістили ідолів у Ка'абі, залишалося похованим у пісках. Внаслідок цього багато років курайшити змушені були доставляти воду з далекої відстані. Одного дня, 'Абд аль-Мутталіб був дуже втомлений цим, і заснув поряд з Ка'абою. Йому наснився сон, в якому було сказано, щоб він розкопав Замзам. Коли він прокинувся, то був засмучений, тому що не знав, де знаходиться Замзам, бо джерело зникло за багато років до його народження. Наступного дня йому наснився такий же сон, проте цього разу йому вказали, де шукати Замзам. В той час Абд аль-Мутталіб мав одного сина, і разом вони почали копати. Робота була настільки важкою, що 'Абд аль-Мутталіб поклявся Аллахом – якщо одного дня він буде мати десятьох дітей в помічники, то в подяку за це він пожертвує одного з них для слави Аллаха. Після триденної праці, вони врешті-решт знайшли джерело Замзам. Відтоді паломники почали пити воду звідти. З плином часу в 'Абд аль-Мутталіба з'явилося десятеро дітей. Вони зростали гарними, сильними чоловіками, і прийшов час виконати свою обіцянку, дану колись Аллаху. Він розповів своїм синам про обітницю, і вони погодилися, що він повинен пожертвувати одного з них. Щоб побачити, хто з них повинен стати цим одним, вони вирішили кинути жереб, що було звичаєм курайшитів під час вирішення важливих справ. 'Абд аль-Мутталіб наказав кожному сину взяти стрілу, написати на ній своє ім'я і потім дати стрілу йому. Вони зробили це. Після того він узяв їх у Ка'абу, де знаходився чоловік, чиїм завданням було розкинути стріли і витягнути одну серед них. На стрілі, яку він витягнув, було написано ім'я 'Абд Аллаха, наймолодшого і найулюбленішого сина 'Абд аль-Мутталіба. Але батько взяв свого сина біля Ка'аби і приготувався віддати його в жертву.

Багато курайшитських лідерів були присутні під час цієї події і вони дуже розгнівалися, тому що Абд' Аллах був ще молодим і його всі дуже любили. Вони почали обдумувати шлях, щоб врятувати йому життя. Хтось запропонував, що треба порадитися з мудрою старою жінкою, котра жила в Йасрибі, тож 'Абд аль-Мутталіб узяв свого сина і пішов подивитись, чи зможе вона вирішити щось, чи ні. Деякі мекканці вирушили з ними, і коли вони прийшли туди, то жінка спитала їх: «Що є ціною людського життя?». Вони сказали їй: «Десять верблюдів». В ті часи, коли один чоловік вбивав іншого, його сім'я повинна була дати десять верблюдів сім'ї померлого, задля встановлення миру між ними. Тож жінка сказала їм повернутися до Ка'аби і кинути жереб між 'Абд Аллахом і десятьма верблюдами. Якщо будуть вибрані десять верблюдів, їх необхідно буде вбити, а м'ясо роздати біднякам. Якщо ж буде обраний 'Абд Аллах, то ще десять верблюдів повинні

бути додані, і жереб необхідно буде кидати знову і знову, поки він врешті-решт не впаде на верблюдів. Абд аль-Мутталіб повернувся до Ка'аби зі своїм сином і людьми з Мекки. Вони розпочали кидати жереб між 'Абд Аллахом і верблюдами, починаючи з десяти верблюдів. 'Абд аль-Мутталіб помолився до Аллаха, щоб той зберіг його сина, і кожен з присутніх чекав у тиші результату. Вибір пав на 'Абд Аллаха, тож вони робили те ж саме знову і знову, додаючи десять верблюдів кожного разу. В кінцевому рахунку вони досягли кількості у сто верблюдів, і лише тоді жереб випав на тварин. 'Абд Аллах був врятований, і всі почувалися щасливими. 'Абд аль-Мутталіб, втім, хотів переконатися, що це є вірний результат, тож він повторював кидання жеребу три рази, і кожного разу він випадав на верблюдів. Після цього він подякував Аллаху, що той зберіг життя 'Абд Аллаха. Верблюди були принесені в жертву, і було достатньо їжі для усього міста, навіть тваринам і птахам.

'Абд Аллах виріс гарним молодим чоловіком, і його батько згодом обрав Аміну, доньку Вагба, йому за дружину. Це був чудовий шлюб, адже вона була найвродливішою серед курайшитських жінок і 'Абд Аллах був найкращим з чоловіків. Він провів декілька місяців з нею, але потім повинен був залишити її і вирушити з одним із караванів, для торгівлі з Сирією. На зворотньому шляху до Мекки, з Сирії, 'Абд Аллах захворів і був змушений зупинитися в Йасрибі, щоб одужати. Караван, втім, продовжив свій шлях і прийшов до Мекки без нього. Почувши про хворобу 'Абд Аллаха, Абд 'аль-Мутталіб відіслав іншого сина, аль-Хареца, привезти 'Абд Аллаха до Мекки, але той спізнився. Коли він приїхав в Йастіб, то 'Абд Аллах вже був мертвим. Аміна була вбита горем від втрати свого чоловіка, батька її дитини, яку вона скоро мала народити. Лише Аллах знав, що цей сирота одного дня стане великим Пророком.

Слон відмовляється йти

Абрага, котрий прийшов з Абіссинії – країни в Африці, яка захопила Ємен – був поставлений там намісником. Потім він побачив, що у визначений час року велика кількість людей від'їжджає з усього Ємена та інших частин Аравії до Мекки. Він спитав про причини цього, і йому сказали, що всі ці люди відправляються на паломництво до Ка'аби. Абразі була ненависна навіть думка про те, що Мекка є важливішою за його країну, тож він вирішив збудувати храм з кольорового мармуру, із золотими дверима і срібними візерунками, наказавши людям відвідувати цей храм, замість Ка'аби. Але ніхто не послухався його.

Абрага дуже розгнівався і вирішив зруйнувати Ка'абу. Він зібрав велике військо, на чолі якого стояв бойовий слон, і почав рухатися в напрямі Мекки. Коли мекканці почули про цей наступ, то вони дуже злякалися. Військо Абраги було дуже великим і вони не могли протистояти йому. Але як вони могли дозволити йому зруйнувати Святу Ка'абу? Мекканці пішли шукати поради у свого лідера, 'Абд аль-Мутталіба. Коли Абрага з'явився біля Мекки, 'Абд аль-Мутталіб вийшов зустріти його. Абрага сказав: «Чого тобі треба?». Абрага забрав верблюдів, яких він знайшов на пасовиськах Мекки, тож 'Абд аль-Мутталіб відповів: «Я хочу повернути своїх верблюдів назад». Абрага здивувався і спитав: «Я прийшов, щоб зруйнувати твою Святу Ка'абу, святиню твоїх батьків, і ти кажеш мені про верблюдів?». 'Абд аль-Мутталіб спокійно відповів: «Верблюди належать мені; а Ка'аба належить Аллаху, і Він захистить її». Потім залишив Абрагу і повернувся до курайшитів, наказавши їм полишити Мекку і чекати на їхніх ворогів у горах.

Вранці Абрага приготувався до вступу в місто. Він вдягнув броню на свого слона і вишикував загони своїх вояків до бою. Мав намір зруйнувати Ка'абу і потім повернутися до Ємена. Але раптом слон впав на коліна і відмовився підніматися, незважаючи на те, що вояки почали бити його, намагаючись підняти з колін та змусити рухатися. Але коли вони повернули голову слона в напрямі Ємена, то він одразу піднявся і пішов. Він чинив так само в усіх інших напрямках, проте як тільки його скеровували на Мекку, слон знову сідав на коліна. Раптом зі сторони моря з'явилися зграї птахів. Кожен птах тримав три камінці, маленькі, як горошинка, котрі почали падати на армію Абраги. Вояки почували себе вкрай зле, попадаючи під удари каміння. Навіть Абрага був уражений камінням і, злякавшись, втік з залишками своєї армії назад до Ємена, де згодом і помер. Побачивши, що їх ворог тікає, араби спустилися з гір до Ка'аби і почали дякувати Аллаху.

Після цього, курайшитів почали поважати ще сильніше, і вони стали знаними як «Люди Аллаха», а рік, коли це сталося, був названий «Роком

слона». В цей рік Аллах врятовує Ка'абу. Скоро Він явить пророка з-посеред курайшитів.

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Чи бачив ти, як вчинив Господь твій з володарями слона? Чи Він не зробив хитрощі їх віддаленими? І наслав Він на них птахів зграями, кидали вони в них камені з запеченої глини, і зробив Він їх подібними до висохлої, поїденої ниви!» (Коран, 105:1-5).

Пророк народився

Одного дня, подорожуючи на північ, одне з арабських племен зустріло у пустелі відлюдника. Дехто з чоловіків зупинився, щоб поговорити з ним. Пустельники були знані як мудрі люди, і араби часто шукали їхньої поради. Пустельник спитав, звідки вони прийшли. Коли вони відповіли, що вони прибули з Мекки, він сказав їм, що Аллах скоро надішле пророка, котрий прийде з поміж їхніх людей. Вони спитали ім'я цього пророка і пустельник відповів, що його ім'я буде Мухаммад, і що він наставить їх на шлях нового життя. Тим часом, в Мецці, Аміна, незважаючи на сум від втрати свого чоловіка, почувала себе добре, очікуючи народження своєї дитини. В цей час їй снилися різні речі. Одного разу це було так, як ніби велике сяйво світило з неї. А іншого разу вона почула голос, котрий говорив їй, що вона буде мати хлопчика і що його ім'я буде Мухаммад. Вона ніколи не забувала цього голосу, проте нікому про це не розповіла. В понеділок, дванадцятого дня місяця Рабі аль-Авваль, в рік Слона, Аміна народила сина. Аллах посилав багато знамень, коли хтось з обраних Ним Пророків народжувався, і в дванадцятий день місяця Рабі аль-Авваль 570 року Р.Х., було видно багато таких знаків. Деякі були побачені єврейськими раввинами, котрі прочитали в своїх писаннях про прихід Пророка. Один з цих вчених мужів у Йасрибі, розглядаючи тієї ночі зоряне небо, побачив сяючу нову зірку, яку він ніколи не спостерігав раніше. Він зібрав людей навколо себе, і, вказуючи на зірку, сказав їм, що повинен народитися Пророк. В ту ж саму ніч інший єврей був прийнятий курайшитами на зустрічі в Мецці. Він спитав їх, чи не народився хлопчик і сказав, що якщо це правда, то він буде Пророком арабського народу.

Аміна надіслала звістку про народження сина своєму тестю, 'Абд аль-Мутталібу, який сидів в той час біля Ка'аби. Він був дуже щасливим і почав думати про ім'я цьому хлопчику. Звичайне ім'я не підходило. Шість днів минуло, але він все ще не вирішив, яке ім'я дати хлопчику. Але на сьомий день, коли він спав біля Ка'аби, то побачив у сні, що повинен дати дитині незвичайне ім'я Мухаммад, як то вже снилося Аміні. І дитина була названа Мухаммадом (сав), що означає «той, кого прославляють». Коли 'Абд аль-Мутталіб повідомив вождям курайшитів, як він назвав свого онука, то багато хто з-них питав: «Чому ти не вибрав ім'я серед імен, яким називають наших людей?». Він одразу відповів: «Я хочу, щоб він був прославлений Аллахом на небесах і прославлений людьми на землі».

Час з Халімою

Як і багато інших жінок, Аміна вирішила відправити свого сина подалі з міста, щоб він провів свої молоді роки в пустелі, де було більш здоровіше. Жінки з пустелі звикли приходити до Мекки, щоб забирати нових дітей і тримати їх там, поки вони не виростуть сильними дітьми, за що жінкам добре платили батьки.

Серед жінок, які прибули до Мекки, щоб узяти нову дитину, в той час, коли народився син Аміні, була бедуїнська жінка, котру звали Халімою. З нею був її чоловік і маленький син. Вони завжди були дуже бідними, але цього року життя було ще важчим, ніж завжди, через голод. Віслук, якого позичила Халіма для подорожі, був настільки слабким від голоду, що часто спотикався. Син Халіми весь час кричав, тому що його мати не могла нагодувати його як слід. Навіть їхня верблюдиця не дала їм ні краплі молока. Халіма не знала, що робити. Вона подумала про себе: «Як я можу прогодувати іншу дитину, коли я не маю достатньо молока для свого рідного сина?».

Врешті-решт вони дійшли до Мекки. Всі інші жінки племені Бану Саїд, до якого належала Халіма, знайшли дітей, яких вони забирали з собою, проте Халімі цього не вдалося. Єдиною дитиною, що залишилася, був Мухаммад (сав) . Зазвичай, з годувальницею розраховувався батько, проте батько Мухаммада помер. Тож ніхто не хотів взяти його, незважаючи навіть на те, що він походив з однієї із найшляхетніших родин Мекки. Халіма теж не хотіла брати його, але вона не бажала бути єдиною жінкою, що повернулася до свого племені без хлопчика для виховання. Вона спитала свого чоловіка, чи може вона взяти Мухаммада (сав) , чи ні. Він порадив їй зробити це, додавши: «Можливо, Аллах благословить нас через нього», Вони вирушили у зворотній шлях, і як тільки Халіма почала годувати Мухаммада, в неї раптом з'явилося молоко і вона мала його достатню кількість як для нього, так і для свого рідного сина. Коли вони повернулися додому, все почало змінюватися. Земля стала зеленою, і плодові дерева, одне з їхніх головних джерел для їжі, почал и давати багато плодів. Навіть вівці , стара верблюдиця,-і ті стали давати багато молока. Халіма і її чоловік знали, що це – добрий знак, який прийшов від того, що вони мали нову дитину, Мухаммада (сав), якого вони полюбили, як свого рідного сина.

Коли Мухаммаду (сав) виповнилося два роки, Халіма привезла його до матері. Вона вмовляла матір, щоб та дозволила потримати його ще трохи і, на її велику радість, мати погодилася на це. Перебуваючи з сім'єю Халіми в пустелі, Мухаммад (сав) грався з її дітьми, вони разом вилили худобу на

пасовисько. Проте часто бувало й так, що Халіма знаходила його усамітненим.

Розповідають, що в один з таких випадків, два ангели з'явилися до Мухаммада (сав) і очистили його серце снігом. Таким чином Аллах зробив його серце чистим, тому що Він бажав, щоб Мухаммад (сав) був найвеличнішим з усіх, хто коли-небудь народжувався, і щоб він став Печаткою Пророків.

«Чи не розкрили Ми тобі серце твоє, І не зняли Ми з тебе ношу твою, Яка обтяжувала спину твою? Чи не піднесли Ми згадку про тебе? Бо ж, воістину, після труднощів настає полегшення, Воістину, після труднощів настає полегшення! Тож, коли звільнишся, прилинь [до молитви], І до Господа твого звернись!» (Коран, 94:1-8).

Коли Халіма врешті-решт повернула Мухаммада (сав) Аміні, він був здоровим, сильним хлопцем. Пізніше він з радістю згадував часи, проведені з Халімою, і завжди вважав себе належним до Бані Са'ад.

Дитинство сироти

Мухаммад (сав) повернувся до Мекки і став жити там зі своєю матір'ю, коли йому було близько трьох років. А ще через три роки Аміна вирішила взяти свого сина і відвідати його дядьків в Йасрибі. Вона наказала своїй служниці, Бараці, приготувати все, що може знадобитися у довгій подорожі, і потім вони приєдналися до одного з караванів, що йшов туди. Вони пробули в Йасрибі місяць, і Мухаммад (сав) радів приїзду разом зі своїми двоюрідними братами та сестрами. Клімат тут був дуже приємний, і Мухаммад (сав) навчився плавати та запускати паперових змій. Але на зворотньому шляху до Мекки Аміна захворіла і померла. Вона була похована в селищі аль-Абва, неподалік від Йасриба. Мухаммад (сав) засмучено повернувся до Мекки разом зі служницею своєї матері, йому було лише шість років, а він втратив свого батька і матір. Потім його приютив дідусь, 'Абд аль-Мутталіб, котрий дуже сильно любив його і завжди був на його боці.

Звичкою 'Абд аль-Мутталіба було сидіння на ковдрі біля Ка'аби. Тут він завжди був оточений людьми, які приходили поговорити з ним. Нікому не дозволялося сидіти на ковдрі разом з ним, окрім його онука Мухаммада (сав), що показувало, яким близькими були вони одне для одного. Багато разів 'Абд аль-Мутталіб чув слова: «Цей хлопець стане дуже поважним одного дня».

Через два роки, 'Абд аль-Мутталіб захворів і Мухаммад (сав) постійно був біля нього. 'Абд аль-Мутталіб сказав своєму сину, Абу Талібу, прийняти Мухаммада (сав) після його смерті, що той і зробив. Абу Таліб мав багато дітей, але Мухаммад (сав) раптом став частиною його сім'ї і його улюбленою дитиною. Прийшов час для курайшитів приготувати караван, що мав вирушити до Сирії. Абу Таліб рушив з ними і узяв з собою Мухаммада (сав). Це була перша подорож Мухаммада (сав) на північ. Після багатоденного шляху, караван прибув до місця біля Сирії, де візантійці завжди торгували з арабами. Саме тут проживав чернець, якого звали Бахірою. Його келія використовувалася багатьма поколіннями ченців, в ній знаходилися давні манускрипти. Бахіра побачив караван на відстані і був вражений тим, що над караваном знаходилася велика біла хмара. Це була єдина хмара на чистому блакитному небі, і вона з'явилася для затінку над одним з подорожніх. Чернець був ще більше здивований, коли побачив, що хмара рухалася услід за караваном, але зникла, коли людина, яку вона затіняла, сіла під деревом. Бахіра знав з писань, що очікуваний пророк прийде після Ісуса, і він бажав побачити його ще до своєї смерті. Зрозумівши, що він щойно побачив чудо, Бахіра почав думати, що його мрія врешті-решт здійснилася.

Чернець надіслав запрошення до мекканців, щоб ті прийшли поїсти разом з ним. Араби були здивовані, тому що вони часто проходили біля Бахіри, але він ніколи не запрошував їх раніше. Коли вони всі прийшли до нього на обід, чернець запитав: «Чи тут усі?». «Ні», - відповів хтось. «За верблюдами залишився дивитися один хлопчик». Бахіра наполягав, щоб хлопчик приєднався до них. Цим хлопчиком був Мухаммад (сав). Коли він прийшов, Бахіра не сказав нічого, але весь час за їжею спостерігав за ним. Він примітив багато речей у його зовнішності, котрі збігалися з описом в прадавніх манускриптах. Потім він відвів його в сторону і задав Мухаммаду (сав) багато запитань. Скоро він з'ясував, як той ставиться до ідолів Ка'аби. Коли Бахіра спробував змусити його присягнутися ними, як звикли чинити араби, то Мухаммад (сав) сказав: «Немає нічого в цьому світі, що я б ненавидів сильніше». Вони говорили разом про Аллаха, про життя Мухаммада (сав) та про його сім'ю. Те, що було сказано, впевнило Бахіру, що, достеменно, це є Пророк, котрий прийде після Ісуса.

Потім чернець підійшов до Абу Таліба і спитав у нього, ким йому доводиться Мухаммад (сав). Абу Таліб сказав йому, що Мухаммад (сав) є його сином. Бахіра відповів, що такого не може бути, бо хлопчик мав зростати як сирота, і наказав Абу Талібу уважно доглядати за Мухаммадом (сав). Існує багато історій, котрі розповідають про молодість Мухаммада. Деякі розповідають, що він пас овець своєї родини і був завжди ніжним до них. Коли вони паслися, він сидів поряд, роздумуючи про чудеса природи. На відміну від тих, хто був біля нього, він ніколи не поклонявся ідолам і ніколи не клявся ними. Він також роздумував, чому люди завжди борються заради влади та грошей, і це засмучувало його, змушуючи відчувати себе самотнім, але він тримав свої почуття при собі. Він був тихим, задумливим хлопцем, і рідко грався з однолітками. Одного разу, правда, Мухаммад (сав) пішов з деякими хлопцями на весілля в Мекку. Коли він дійшов до дому, де відбувалося весілля, то почув звуки музики і танцю, проте як тільки він збирався зайти, то раптом відчув себе втомленим, і, присівши, заснув. Він не прокидався до наступного ранку, і таким чином пропустив усі святкування. Так Аллах зберіг його від будь-яких нерозумних справ, тримаючи Мухаммада (сав) для чогось набагато важливішого.

Одруження Пророка

З часом Мухаммаду (сав) виповнилося двадцять п'ять років, і він уже був відомим, завдяки своїй чесності. Його поважали всі, навіть старійшини Мекки. Чистота його природи зростала з кожним роком. Виглядало так, нібито він мав внутрішнє знання, якого не мали інші люди. Він вірив в одного Бога-Творця усього світу і поклонявся Йому всім своїм серцем і душею. Мухаммад (сав) був найпрекраснішим зі своїх людей, найдобрішим, правдивішим і найнадійнішим жителем Мекки. Він був знаний серед курайшитів як «Вірний» (аль-Амін) через свої добрі якості, котрими наділив його Аллах. Він провів багато годин на самоті у печері в горі Хіра, неподалік від Мекки, роздумуючи про Аллаха. Серед курайшитів була шанована і багата жінка, котру звади Хадіджею. Вона займалася торгівлею і чула про репутацію Мухаммада (сав), тому запропонувала йому забрати її товари і вирушити з ними на торг до Сирії. Мухаммад (сав) погодився, і вирушив до Сирії з одним із караванів Хадіджи. З ним також відправився її раб, Майсара, і вони провели багато часу, спілкуючись між собою. Скоро Майсара почав захоплюватися Мухаммадом (сав). Він вважав, що той дуже відрізняється від усіх інших чоловіків племені Курайш.

Дві незвичайні події відбулись під час подорожі, які дуже сильно здивували Майсару. Перша трапилася тоді, коли вони зупинилися на відпочинок біля самотнього будинку ченця. Мухаммад (сав) сидів під деревом, коли Майсара займався якимись справами. Чернець прийшов до Майсири і спитав: «Хто цей чоловік під деревом?». «Один з курайшитів, людей, котрі оберігають Ка'абу» - відповів Майсара. «Ніхто, крім Пророків, ніколи не сидів під цим деревом», - відповів чернець. Друга подія трапилася на зворотньому шляху до Мекки. Це трапилося в полудень, коли припікало сонце. Майсара їхав біля Мухаммада (сав) і коли сонце почало пекти ще сильніше, він побачив, як два ангели з'явилися біля Мухаммада (сав) і прикрили його він палючих сонячних променів. Торгівля була дуже успішною, і Мухаммад (сав) отримав багато прибутку для Хадіджи, більше, ніж вона отримувала раніше. Коли вони повернулися до Мекки, Майсара все розповів Хадіджі про поїздку і про те, що він відзначив у характері та поведінці Мухаммада.

Хадіджа була вдовою, але в свої сорок років, була як багатою, так і шанованою, маючи гарну вроду. Багато чоловіків бажали одружитися з нею, але ніхто з них не зміг сподобатися їй. Коли ж вона зустріла Мухаммада (сав), то подумала, що він дуже незвичайний. Вона відправила свого друга до Мухаммада (сав), щоб спитати, чому той неодружений. Мухаммад (сав) відповів, що це через те, що у нього не було достатньо грошей, на що друг

сказав: «Уяви, що багата, прекрасна та благородна жінка згідна одружитися з тобою?». Мухаммад (сав) бажав знати, хто це така. Друг сказав йому, що це – Хадіджа. Мухаммад (сав) був дуже щасливим, тому що він справді поважав Хадіджу. Він пішов зі своїми дядьками, Абу Талібом і Гамзою, до дядька Хадіджи, і спитав його дозволу, щоб одружитися на ній. Дядько дав свою згоду і невдовзі після цього Мухаммад (сав) і Хадіджа одружилися.

Шлюб їх був одним з найщасливіших, і Мухаммад (сав) та Хадіджа були дуже задоволені. Їхнє життя разом, втім, не було позбавлене лиха. Вони були благословенні шістьма дітьми- двома синами і чотирма доньками. На жаль, їхнє перше дитя, син, названий Касімом, помер у віці двох років, і їхня остання дитина, також син, жив лише короткий час. Але їхні чотири доньки – Зайнаб, Рукайя, Ум Кульсум, і Фатіма – усі вижили.

Декілька років Мухаммад (сав) жив спокійним і розміреним життям, як купець у Мекці. Його мудрість приносила користь багатьом людям. Одного разу сталося, що курайшити вирішили перебудувати Ка'абу. Це було складним завданням для них, тому що вони повинні були розібрати її до того, як почати перебудову. Люди боялися, що Аллах може розгніватися на них за розбір Своєї святині. Врешті-решт, один з мудрих старих чоловіків племені Курайш вирішив розпочати, і потім всі почали робити це вслід за ним. Вони працювали, поки не досягли першої будови, зведеної ще Авраамом. Як тільки вони розпочали видаляти камені цієї будівлі, ціла Мекка почала здригатися. Вони були так налякані, що вирішили залишити ці камені на їхніх місцях і будувати над ними. Кожне плем'я взяло камені і вони зводили Ка'абу до тих пір, поки не досягнули місця, де мав бути розміщений чорний камінь. Вони почали сперечатися, хто матиме честь підняти чорний камінь і помістити його на місце в одному з кутків Ка'аби. Дійшло майже до бійки, проте, на щастя, один з чоловіків знайшов вирішення. Він запропонував, що вони мусять бути направлені першою особою, яка зайде в місце поклоніння. Всі погодилися, так як саме Мухаммад (сав) був першою особою, котра увійшла до святині. Всі були вдоволені, бо довіряли йому. Вони сказали про причину суперечки і він попросив, щоб принесли великий плащ. Вони зробили так, як Мухаммад (сав) попросив, і, коли розіслали плащ на землю, то він поклав на його центр чорний камінь. Потім він запропонував людині з кожного племені взятися за один край плаща, і разом підняти його на ту висоту, де його буде видно. Коли це було виконано, він узяв камінь з плаща і власноруч помістив його на належне місце. Ця історія показує, що усі курайшити довіряли Мухаммаду (сав) і як, завдяки його мудрості і здоровому глузду, він був здатний встановити мир.

Прихід архангела Гавриїла

Мухаммад (сав) вірив у Єдиного Бога, Творця сонця, місяця, землі, небес, усіх живих істот. Він вірив у те, що всі люди мають поклонятися лише Йому. Мухаммад (сав) часто залишав велелюдне місто і йшов до печери на горі Хіра. Йому подобалося бути на самоті тут, вдалині від усіх думок світу і щоденного життя, маючи з собою невеликий запас їжі і питва. У віці сорока років Мухаммад (сав) залишив Мекку, щоб провести у печері Рамадан, традиційний місяць відпочинку. У другу половину Рамадану Аллах почав відкривати Своє послання для людства через Мухаммада (сав). Це перше Одкровення було дане наступним чином. Архангел Гавриїл прийшов до Мухаммада (сав) у печеру і наказав йому: «Читай!». Мухаммад відповів: «Я не можу читати!», бо він справді був неписьменним. В цей час Архангел узяв Мухаммада (сав) у свої руки і стиснув його так сильно, що йому стало дуже важко. Згодом, він відпустив його і сказав знову: «Читай!». «Я не можу!», – і на цей раз відповів Мухаммад, коли Архангел приступив до нього. В третій раз Архангел наказав Мухаммаду (сав) читати, але він все ще казав, що не може зробити цього, тож Гавриїл далі стискав його. Врешті-решт, відпустивши Мухаммада (сав), архангел сказав: «Читай! Ім'ям Господа твого, який створив, створив людину з липкої краплинки крові. Читай! І Господь твій – Найщедріший, який навчив письму пером, навчив людину тому, чого вона раніше не знала». (Коран, 96:1-5). Мухаммад (сав) повторив ці вірші так, як сказав йому архангел. Коли той впевнився, що Мухаммад (сав) вивчив їх напам'ять, то почав віддалятися. Мухаммад (сав) залишився наодинці і не розумів, що з ним сталося. Він був страшенно наляканий і вибіг з печери. Можливо, печеру відвідували часто? Можливо, його захопив диявол? Проте роздуми Мухаммада (сав) перервав голос з небес: «О, Мухаммад, ти – Посланець Аллаха, і я – Гавриїл!». Він подивився на небосхил і куди б він не глянув, усюди бачив архангела Гавриїла.

Схвилюваний Мухаммад (сав) повернувся додому, до Хадіджи. Коли дружина побачила його, то дуже розхвилювалася, так як він почав тремтіти, наче від лихоманки. Він попросив її загорнути його в покривало, що вона й зробила. Після деякого часу він став почуватися краще, і розповів їй про те, що трапилося на горі Хіра. Хадіджа повірила в усе, що він розповідав, і з великою повагою сказала: «Будь щасливим, о син мого дядька, і будь наполегливим. Істинно, я клянуся Аллахом, в чийх руках моя душа, що ти будеш Пророком нашого народу». Мухаммад (сав), Посланець Аллаха, був сильно розчулений її вірою в нього, але після усього, що сталося, він počував себе дуже втомленим і швидко заснув.

Хадіджа залишила Пророка (сав) спати і пішла побачити свого двоюрідного брата, Вараку ібн Науфаля, щоб спитати його про те, що він думає про цей випадок. Варака був дуже мудрим чоловіком, котрий прочитав багато книг і став християнином після вивчення Біблії. Він сказав Хадіджі, що Мухаммад (сав) був обраний Аллахом як Його пророк. Так, як архангел Гавриїл приходив до Мойсея раніше і наказував йому провадити прямим шляхом свій народ, так і Мухаммад (сав) теж буде Пророком свого народу. Але Варака попередив, що не всі люди будуть слухати Пророка, і деякі будуть погано ставитися до його послідовників. Він мусить, втім, бути терплячим, тому що має велике послання для всього світу. З цього дня архангел Гавриїл часто приходив до Пророка (сав), і вірші, яким він навчив його, послання від Бога до людини, були потім записані і відомі нам зараз як Священний Коран.

Перші мусульмани

Після цього визначного дня місяця Рамадан одкровення приходили до Пророка (сав) знову і знову. Він зрозумів, що повинен приготувати себе для того, для чого прийшов. Лише сильний і хоробрий чоловік, з допомогою Аллаха може бути справжнім пророком, тому що люди часто відмовлялися слухати послання Аллаха. Хадіджа була першою, хто увірував в Пророка (сав), і прийняла його послання як істину, котру він передав від Аллаха. Через неї Аллах полегшив життя Пророка (сав). Хадіджа надихала його, допомагала йому поширювати його послання, і стримувала людей, які виступали проти нього.

Потім Одкровення припинилися на деякий час. Пророк (сав) був дуже розчарованим і нещасним, думаючи, що Аллах залишив його, що він міг розгнівати Аллаха чимось, тож Аллах більше не вважає його достойним для послання. Проте архангел Гавриїл повернувся до нього і приніс наступну суру, або розділ Корану:

«Клянуся ранком! Клянуся ніччю, коли настає вона! Не залишив тебе Господь твій і не зненавидів. І, воістину, майбутнє краще для тебе за минуле! І скоро дарує тобі Господь твій, тож будеш вдоволений ти! Хіба не знайшов Він тебе сиротою і хіба не притулив? І хіба не знайшов Він тебе блукаючим і хіба не повів прямим шляхом? І хіба не знайшов тебе бідним та хіба не збагатив? Тож щодо сироти – не утискай його! І щодо бідняка – не жени його! І щодо благ Господа твого – сповіщай!» (Коран, 93:1-11).

Пророк (сав) почав говорити про послання Аллаха потаємно з тими, хто був ближчий до нього і кому він міг довіряти. В цей час Мекка переживала складні часи. Не вистачало їжі. Абу Талібу, дядькові Пророка, який доглядав його, коли Мухаммад (сав) осиротів, було дуже важко прогодувати свою велику сім'ю. Пророк (сав) сказав, що він та інший дядько, аль-'Аббас, котрий був багатим чоловіком, можуть узяти на виховання двох дітей 'Абу Таліба, щоб допомогти йому. Пророк (сав) узяв Алі, а його дядько узяв Джафара. Одного дня, коли Пророк (сав) знаходився поза містом, Архангел Гавриїл явився йому. Архангел зіштовхнув один бік пагорба і звідти почало витікати джерело. Потім він почав митися у проточній воді, щоб показати Пророку (сав), як здійснюється ритуальне омовіння перед молитвою. Потім Архангел показав йому усі позиції мусульманської молитви, різні рухи та ті слова, які необхідно промовляти з кожним рухом. Пророк (сав) повернувся додому і навчив омовінню Хадіджу, а потім своїх послідовників. З того часу мусульмани продовжують очищати себе перед молитвами, виконуючи ритуальне омовіння і наслідуючи ті самі рухи та

молитви, що їх навчив Пророк (сав). Але спочатку тільки Пророк (сав) та його дружина знали ці речі. Одного дня Алі увійшов у кімнату і побачив там Пророка (сав) і Хадіджу, котрі молилися. Він був здивований і спитав, що вони роблять. Пророк (сав) пояснив йому, що вони прославляють Аллаха і дякують йому. Цієї ночі Алі не спав, думаючи про все те, що сказав Пророк (сав), він був дуже відданим і поважав свого двоюрідного брата. Врешті-решт він прийняв рішення, що наступного дня піде до Пророка (сав) і скаже, що хоче слідувати йому. Хадіджа була першою жінкою, котра прийняла іслам, вчення, яке Пророк (сав) отримав від Аллаха, а Алі був першим чоловіком. Через деякий час до них приєднався Зайд ібн Харіза, раб, відпущений на свободу і прийнятий Пророком (сав) .

Пророк (сав) почав залишати Мекку разом з Алі для звершення молитви. Одного дня сталося так, що Абу Таліб проходив поряд, і коли він побачив їх, то зупинився і спитав, що вони роблять. Пророк (сав) сказав йому, що вони моляться і слідують релігії Авраама. Він пояснив, що, як і Авраам, він посланий наставляти людей на шлях істини Аллаха. Абу Таліб подивився на свого сина Алі, і сказав: «Мухаммад (сав) ніколи не зробить тобі нічого поганого. Йди з ним. Але я не залишу релігії, котрій я сліую зараз, і якій слідували мої батьки. Потім він повернувся до Пророка (сав), кажучи: «Навіть так- я обіцяю тобі, Мухаммад, що ніхто не зачепить тебе, поки я живий». І з цим Абу Таліб рушив далі своїм шляхом. В цей час новина про те, що Мухаммад (сав) є Пророком, досягла чесного, мудрого, і шанованого мекканського купця, якого звали Абу Бакр. Він добре знав Мухаммада (сав) і вірив, що той ніколи не казав неправди, тож він рушив подивитися сам, чи правдивою була почута новина. Пророк (сав) сказав йому, що він справді посланий Аллахом, щоб вчити кожного поклонятися єдиному істинному Богу – Аллаху. Чуючи це з вуст Пророка, Абу Бакр знав, що це має бути правдою і негайно ж став віруючим. Як розповідають, потім Пророк (сав) казав, що кожен, кого він коли-небудь закликав прийняти іслам, виказував ознаки невір'я чи сумніву, окрім Абу Бакра.

Через мудрість, чесність, і доброту, люди завжди зверталися до Абу Бакра за порадою. Таким чином, він був впливовою людиною і через нього багато людей прийшло до ісламу. Серед них був і Са'ад ібн Алі Вакас, дядько Аміні, матері пророка. В ніч перед тим, як до нього прийшов Абу Бакр і закликав його прийняти іслам, Са'аду ібн Алі Вакасу снилося, наче він йшов у темряві. В той час, як він йшов, він побачив місяць і, коли він подивився на нього, то побачив Алі, Абу Бакра, і Зейда, відпущеного Пророком раба, які закликали його приєднатися до них. Коли Абу Бакр сказав Са'аду про релігію Пророка, то він зрозумів значення свого сновидіння і пішов до Пророка, проголосивши себе мусульманином. Він зрозумів, що бути мусульманином-

означає покоритися волі Аллаха і служити лише йому. Ще однією людиною, яку закликав до ісламу Абу Бакр, був Біляль. Однієї ночі Абу Бакр пішов до дому Умайї ібн Халіфа, одного з найповажніших чоловіків племені Курайш. Умайя якраз вийшов, і Абу Бакр побачив лише Біляля, раба Умайї. Абу Бакр розповів рабу про іслам і Біляль також став мусульманином.

Чисельність людей, які слідували Пророку (сав) почала зростати. Інколи, вони всі виходили з міста в гори, біля Мекки, щоб почути читання Корану і навчитися йому. Все це робилося дуже таємно, і лише декілька людей знали про іслам в тогочасні дні.

Труднощі починаються

Три роки минуло, і одного дня Архангел Гавриїл прийшов до Пророка (сав) , наказавши йому розпочати відкриту проповідь до всіх. Тож Пророк (сав) сказав жителям Мекки, що він має розповісти їм дещо дуже важливе. Він став на схилі пагорбу , котрий мав назву Сафа, і мекканці зібралися почути, що ж він скаже. Пророк почав з того, що запитав у них, чи повірили б вони йому, якби він став говорити про військо, яке зібралося напасти на Мекку і було поряд. Вони сказали, що повірили б, тому що він ніколи не казав неправди. Потім він сказав їм, що є Посланцем Аллаха. Посланим, щоб показати їм прямий шлях і застерегти їх від жажливих покарань, які стануться, якщо вони не будуть слідувати йому в поклонінні лише Аллаху єдиному і нікому іншому. Абу Лагаб, один з дядьків Пророка, котрий був присутнім серед слухачів, раптом підвівся і сказав: «Хай тобі зле! Ти зібрав нас тут, лише для того, щоб сказати це?». І Аллах послав Пророку (сав) наступну суру:

Ім'ям Аллаха, Милостивого, Милосердного!

«Хай згинуть руки Абу Лагаба і він сам!. Ні багатство його, ні статки його не допоможуть йому. Увійде він у вогонь палаючий, а дружина буде носити дрова, а на її шиї – мотузка з волокон пальмових!» (Коран, 11:1-5).

Потім натовп розійшовся, і Пророк (сав) залишився на самоті. Через декілька днів він спробував знову. В його домі приготували вечерю для всіх його родичів. Повечерявши, він говорив з ними так: «О, сини 'Абд аль-Мутталіба! Я знаю, що жоден араб не приходив до свого народу з посланням, кращим ніж моє. Я приніс вам найкращі новини для цього життя і майбутнього. Аллах наказав мені закликати вас до Нього. Тож хто з вас допоможе мені?». Всі чоловіки мовчали. Алі, двоюрідний брат Пророка (сав), підскочив і сказав: «О, Пророк Аллаха! Я допоможу тобі!». Потім усі чоловіки піднялися і вийшли, насміхаючись з того, що лише один юнак погодився допомагати Мухаммаду (сав).

Послання було проігнороване більшістю людей і його родичами, тож Пророк (сав) продовжував зустрічати своїх друзів потаємно, в домі поблизу пагорбу Сафа. Тут вони молилися разом, і він навчав їх ісламу Але навіть тісно тримаючись, в єднанні, інколи відчували на собі насмішки та образи тих, які не вірували. Під час одного з таких випадків, трапилося неочікуване навернення до ісламу. Одного дня, коли Пророк (сав) повертався додому, розмовляючи зі своїми послідовниками, він зустрів Абу Джагля, очільника курайшитів, який ненавидів Пророка (сав) і його вчення. Абу Джагль почав ображати його і говорити зі злістю про іслам, але Пророк (сав) промовчав і пішов своїм шляхом. Пізніше Гамза, один з дядьків Пророка, який був

сильним і хоробрим воїном – його боялися люди, почув, як образили його племінника. Сповнений гніву, він побіг до Ка'аби, де сидів з іншими людьми Абу Джагль, і, нахилившись, з усієї сили вдарив його по обличчю. Гамза закричав: «Ти будеш ображати його, коли я слідую його релігії, і я говорю те, що говорить він? Вдар мене, якщо зможеш!». Дехто з людей підвівся, щоб допомогти Абу Джаглю, але він зупинив їх, кажучи: «Залиште Гамзу в спокої, заради Аллаха, я сильно образив його небожа». З цього часу Гамза слідував вченням Пророка (сав), і з його наверненням до ісламу курайшити зрозуміли, що Пророк (сав) отримав сильного помічника. Тож на деякий час вони перестали переслідувати його. Втім, скоро лідери племені Курайш знову розлютились, коли вони побачили, що Пророк (сав) продовжував своє вчення. Група курайшитів прийшла до його дядька, Абу Таліба, котрий пообіцяв захищати Мухаммада (сав). Вони попросили його сказати Пророку (сав), щоб той перестав нападати на їхніх богів і їхній спосіб життя. В свою чергу, вони дозволять йому вільно сповідувати свою релігію. Через деякий час курайшити побачили, що змін не відбулося. Тож вони повернулися до Абу Таліба і цього разу сказали йому, що якщо він не зупинить свого небожа, то вони будуть боротися з ними обома. Абу Таліб був дуже засмучений цією суперечкою серед його людей, але він не міг порушити слово, дане своєму небожу. Він послав за Пророком (сав) і сказав йому, що сталося, промовляючи: «Бережи мене і бережи себе, і не клади на мене ношу, якої я не витримаю». Пророк (сав) подумав, що його дядько може залишити його, і що він більше не буде мати його підтримки. Але, незважаючи на це, він відповів: «О, дядьку, якщо навіть вони дадуть мені сонце в праву руку і місяць в ліву в обмін на відмову від цього заклик (що зве людей до ісламу), я ніколи не утримаюся, поки Бог не зробить цю справу переможною, або ж я загину, захищаючи її». Абу Таліб був дуже зворушений цією відповіддю. Він сказав Пророку (сав), що буде підтримувати його так довго, як буде жити, і заохочувати його до поширення послання Аллаха. З того часу лідери курайшитів вмовляли Абу Таліба перестати захищати свого племінника, але він завжди відмовлявся слухати їх. Щоб позбутися Пророка (сав) і його послідовників, вороги почали переслідувати тих мусульман, які були слабкими та бідними, не мали впливових друзів. Таким беззахисним був Біляль, раб Умайї ібн Халіфа. Його володар міг кинути його в пустелі, зв'язати його, або залишити на пекучому сонці з великим каменем на грудях. На щастя, одного дня поряд проходив Абу Бакр і побачив Умайю, який знущався з Біляля, тож Абу Бакр викупив раба за велику суму грошей і відпустив на волю. Але не всі мусульмани були такими щасливими, як Біляль. Доводилося багато терпіти, та вони продовжували мужньо

переносити труднощі.Адже знали, що вони роблять вірну справу і їх нагорода в майбутньому житті буде більшою, ніж якесь земне щастя.

Віруючий правитель

Тоді як чисельність послідовників Пророка (сав) зростала, то вороги мусульман ставали все більш розгніваними. Врешті-решт, деякі з мусульман вирішили відправитись до іншої країни, щоб жити в мирі. Минуло лише п'ять років з того часу, як Архангел Гавриїл перший раз прийшов до Пророка, (сав) і лише два роки з того часу, як Пророк (сав) почав говорити привселюдно. Мусульмани попросили Пророка (сав) дозволити їм залишити Мекку. Він погодився, сказивши: «Це буде краще для вас- рушити в Абіссінію. Це дружня нам країна. Зупиніться там, поки Аллах не зробить можливим вам повернутися». Мусульмани приготувалися до подорожі. Вони вирішили дочекатися ночі, щоб їхнього відбуття ніхто не побачив. Перших шістнадцять чоловік залишили Мекку і, досягнувши берега Червоного моря, відплили до Абіссинії. Інших- вісімдесят три чоловіки і дев'ятнадцять жінок- рушили вслід за ними, сподіваючись бути прийнятими правителем і народом цієї країни. Це була перша гіджра, або переселення, в ісламі.

Мекканці дуже розгнівалися, коли побачили, що мусульмани потаємно залишили місто. Серед них було багато дочок і синів з впливових мекканських родин. Гнів мекканців був ще більшим, коли вони дізналися, що мусульмани були тепло прийнятими в Абіссинії. Лідери курайшитів вирішили послати двох чоловіків до Абіссінського правителя, сподіваючись змусити його відправити мусульман назад. Цими чоловіками були 'Амр ібн аль-'Ас, дуже гарний промовець, і 'Абд Аллах ібн Абі Рабі'а. Перед зустріччю з правителем, вони дали кожному з його радників подарунок, говорячи: «Деякі нерозумні з нашого народу прийшли сховатися у вашій країні. Наші вожді послали нас до вашого правителя, щоб змусити його відіслати їх назад, тож коли ми будемо говорити з правителем про них, то порадьте йому, щоб він видав їх нам. Радники погодилися на те, чого бажали мекканці.

'Амр ібн аль-'Ас і 'Абд Аллах ібн абі Рабі'а прийшли до правителя, і подарували йому дарунок, кажучи: «Ваша Високість, ці люди залишили релігію, якій ми завжди слідували у Мецці! Але вони також не стали християнами, як ти». Королівські радники, які також були присутні, сказали королю, що мекканці говорять правду і що вони повинні відправити мусульман назад- до їхнього народу. В цей час правитель став дуже злим, і сказав: «Ні, їй-богу, я не відправлю їх назад. Ті, які прийшли шукати мого захисту, оселилися в моїй країні, обрали мене захисником швидше, ніж когось іншого, не можуть бути зражені. Я покличу їх і спитаю про те, що сказали ці два чоловіки. Якщо мусульмани такі, як говорять про них мекканці, я поверну їх до їхнього народу, але якщо мекканці збрехали, то я буду захищати мусульман». Після цього правитель послав за мусульманами.

Коли вони увійшли, то не стали на коліна перед ним, як зазвичай робили абіссінці. «Чому ви не стали на коліна перед нашим правителем?» - спитали їх радники. «Ми стаємо на коліна лише перед Аллахом», відповіли вони. Тож правитель попросив їх розповісти йому про їхню релігію.

Джафар ібн Абу Таліб, брат Алі' і двоюрідній брат Пророка (сав) , був обраний для того, щоб говорити від імені мусульман. Він відповів: «О, правитель, спочатку ми були серед невігластва. Ми і наші пращурі відвернулися від віри Авраама, який разом з Ізмаїлом відбудував Ка'абу і поклонявся лише Аллаху. Ми були ідолопоклонниками, ми їли м'ясо тварин, які не були забиті правильно, ми не поважали прав наших сусідів, а сильний мав переваги перед слабким. Ми чинили жажливі справи, про які я не смію говорити. Таким було наше життя, поки Аллах не відправив Посланця до нас, одного з наших родичів, якого ми завжди знали як чесного, невинного і вірного. Він просив нас поклонятися лише Аллаху, і полишити погані традиції наших прадідів. Він просив нас бути правдивими і вірними, поважати і допомагати нашим сусідам, берегти честь наших батьків, і перестати робити злі вчинки і безкінечні війни. Він просив нас доглядати за сиротами. Він наказав нам не робити наклепу і не говорити зле про жінку чи чоловіка. Він наказував нам поклонятися лише Аллаху єдиному. Він наказав нам молитися, давати милостиню і поститися. Ми віримо, що це правильно і через це ми наслідуємо його і робимо так, як він наказав нам. Мекканці почали нападати на нас, і стали між нами і нашою релігією. Тож ми були змушені залишити наші домівки, і ми прийшли до тебе, шукаючи справедливості.

Правитель, який був християнином, став зворушений цими словами. 'Амр мав думати швидко, щоб знайти необхідний доказ ради перемоги. Він швидко сказав правителю: «Ці люди не вірують в Ісуса так, як віруєш у нього ти». Правитель побажав дізнатися, що Пророк (сав) говорив про Ісуса. Джафар відповів читанням сури з Корану, яка розповідає історію Ісуса і його матері Марії. Ось дещо з того, що він прочитав:

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«І згадай в Писанні Марію, коли вона віддалилася від своїх рідних в місце на сході, сховавшись від них за завісою, і Ми відіслали їй Духа Нашого, який став схожим на чоловіка статного. Сказала вона: «Воістину, шукаю захисту у Милостивого від тебе, хіба що ти благочестивий!». Сказав він: «Воістину, я посланець Господа твого [і прийшов], щоб дарувати тобі хлопчика пречистого». Сказала вона: «Як може бути в мене хлопчик, якщо жоден чоловік не торкався мене, і не була я блудницею?». Сказав він: «Так і буде, бо сказав те Господь твій, це для Нього легко, щоб був він знаменням людям і милістю від Нас! Ця справа вже вирішена!». І вона завагітніла та

віддалилася від людей у місце далеке . І з муками родовими підійшла вона до стовбура пальми, і сказала: «Якби я хотіла вмерти раніше цього, бути назавжди забутою!» І вигукнув з-під неї [Ісус]: «Не хвилюйся, заставив твій Господь текти біля тебе струмок! Підтягни до себе стовбур пальми, і струсни: посилються на тебе свіжі плоди!». То ж їж, пий і заспокойся! Якщо ж побачиш якогось чоловіка, то скажи: «Я дала Милостивому обітницю постити і не стану розмовляти сьогодні ні з ким з людей!». Прийшла вона до своїх рідних, несучи його. Сказали [Вони]: «О, Марія! Ти зробила жахливу річ! О, сестро Харуна! Не було дурних справ за батьком твоїм, та й твоя мати не була розпусницею!». І вона вказала на дитину. Сказали [вони]: «Як ми можемо розмовляти з ним, коли він – дитина в колиці?».

Сказав [Ісус]: «Воістину, я – раб Божий. Дарував Він мені Писання і зробив мене пророком». Він зробив мене благословенним [усюди], де б я не був, і зобов'язав мене молитися і давати милостиню, доки я буду жити, шанобливим до матері моєї, і не створив мене зверхнім, позбавленим благословення. Мир мені в день мого народження, в день моєї смерті, і в день, коли я воскресну до життя». (Коран, 19:16-33).

Коли правитель почув це, його очі наповнилися слізьми. Повернувшись до своїх радників, він сказав: «Ці слова справді прийшли від Бога, дуже мало відрізняє мусульман від християн. Обидва, і Ісус, і Мухаммад є посланцями Аллаха і те, що вони принесли, має те ж саме джерело. Отож, мусульмани отримали дозвіл правителя на мирне життя в його країні. 'Амру повернули дарунок, який він привіз королю, і два мекканця повернулися додому гірко розчарованими.

Жорстокість курайшитів

Лідерів курайшитів неймовірно хвилювало те, що населення Мекки було розділено вченнями Пророка (сав). Врешті-решт, 'Умар ібн аль-Хаттаб, знатний мекканець, вирішив вбити Пророка (сав). З цим наміром, одного разу, він почав чекати на Пророка (сав). На своєму шляху він зустрів чоловіка, котрий бачив, що збирається зробити Умар, і сказав той йому: «Чому б тобі не поглянути на свій дім, перед тим, як вбивати Мухаммада? Чи ти не знаєш, що твоя рідна сестра Фатіма – мусульманка?». Умар був вражений. Він не міг повірити, що це правда. Одного разу він пішов до дому своєї сестри. Коли він підійшов до будинку, то почув як Фатіма та її чоловік Саїд голосно читають сурю «Та Га», розділ з Корану. Почувши голос свого брата з-за дверей, Фатіма швидко сховала згорток з сурою, яка була записана в складках її плаття. Умар увірвався в кімнату і крикнув: «Що це за безглуздя я чую?». Фатіма все заперечувала. Умар утратив своє терпіння, і напав на її чоловіка, вигукнувши: «Вони сказали мені, що ви приєдналися до Мухаммада і його релігії!». Фатіма намагалася захистити свого чоловіка, але Умар вдарив її. Потім вона зізналася: «Так, ми мусульмани, і ми віруємо в Аллаха і його Посланця, і ти можеш робити все, що тобі завгодно!».

Побачивши її віру і відвагу, 'Умар раптом відчув свою провину за те, що він зробив, і сказав своїй сестрі: «Дай мені подивитися те, що я почув, хоча б зараз, щоб я міг зрозуміти те, що приніс твій Пророк.» Фатіма дала йому той згорток, після чого він омив себе, очистився перед тим, як узяв його в руки, пообіцявши повернути його сестрі.

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Та Га. Низвели Ми тобі Коран не для того, щоб ти став нещасливим, а лише як пересторогу для тих, хто боїться, низведене це від Того, хто створив землю і небеса високі, Милостивий посів на Троні, належить йому те, що на небесах, на землі і що між ними, і що під ґрунтом. Якщо навіть будеш говорити ти голосно, то Йому все одно відоме таємне і приховане. Аллах! Немає бога крім Нього, Йому належать прекрасні імена!» (Коран, 20:1-8).

Читаючи це, 'Умар раптом зрозумів, що ці слова є найкращими з того, що він коли-небудь чув, і що ця релігія мусить бути єдиною правильною. Все ще з мечем в руці, він пішов прямо до дому Пророка і голосно постукав в двері. Один з найближчих послідовників Пророка виглянув із-за дверей. Перед ним стояв Умар, котрий був знаний своєю відвагою і силою. Коли побачили Умара таким збудженим, та ще й і з мечем у руці, то побоялися за життя Пророка (сав). Але Пророк (сав) попросив свого послідовника дозволити 'Умару увійти і залишити їх на самоті разом. Пророк (сав) спитав 'Умара,

чого він прийшов, на що той відповів: «Я прийшов поклястися, що немає бога, окрім Аллаха, і що ти, Мухаммад, посланець Аллаха». Коли він говорив ці слова, його рука все ще тримала меч, яким він колись збирався вбити Пророка (сав). Той самий меч він тепер використовував для захисту Пророка (сав) та ісламу. В цей час мусульмани прагнули здійснити ритуальний обхід Ка'аби, знаний як таваф, вони мали робити це потаємно і з страхом. Але 'Умар був дуже відважним. Як тільки він проголосив про свою віру, то рушив прямо до Ка'аби і серед білого дня виконав обхід Забороненої Мечеті перед здивованими людьми Мекки. Ніхто не посмів сказати нічого. Але тепер лідери курайшитів були насторожі, і почали розглядати іслам як загрозу для усього життя Мекки. Вони все більше і більше хвилювалися від того, що чисельність мусульман зростала, поки, врешті-решт не вирішили, як колись вирішив Умар, що Пророка (сав) потрібно вбити.

Почувши ці плани, Абу Таліб, дядько Пророка (сав), негайно послав листа до усіх синів 'Абд аль-Мутталіба, просячи їх захистити його небожа. З цим вони погоджувалися. Коли курайшити зрозуміли, що вони не можуть вбити Пророка (сав)- через його захисників, вони вирішили взагалі уникати його і послідовників. Заява про це була зроблена на Ка'абі. Йшлося про те, що нікому в місті не дозволяється мати ніяких справ з Пророком (сав) і його послідовниками, навіть продавати їм якусь їжу, напої і т.д. Спочатку мусульмани знайшли деяку підтримку серед Бані Хашим, гілці курайшитів, до яких належав Пророк (сав). Частина цих людей не були мусульманами, але були лояльними до своїх рідних, страждаючи разом з ними. Життя ставало все важчим і важчим, їжі не вистачало. Ненависть іншої частини курайшитів до послідовників Пророка (сав) стала настільки великою, що коли його сподвижники намагалися купити запаси їжі у каравану, котрий проходив біля Мекки, Абу Лагаб, один з найбільших ворогів мусульман, запропонував купцю в десять разів більше за товар, який збиралися купити мусульмани. Таким чином, він збирався перешкодити мусульманам купити те, що було їм вкрай потрібне.

В роки такого жакливого переслідування трапилися чудові речі. Незважаючи на те, що іслам ще був слабким, одкровення ставали ще сильнішими. Аллах посилав все більше і більше одкровень. Таким чином, мусульмани укріплювалися і очищалися труднощами, випробовувалася їхня віра. Кожного року, в час паломництва до Мекки, люди збиралися з усієї Аравії. Ці паломники бачили жакливу жорстокість і несправедливість по відношенню до мусульман, і багато хто з них жалів послідовників Пророка (сав). Курайшити почали соромитися своєї жорстокості, тим більше що багато мусульман були їхніми двоюрідними братами і близькими родичами. Врешті-решт, після трьох років, вони впевнилися, що прийшов час

припинити переслідування мусульман, і вони вирішили зняти декларацію, що висіла на Ка'абі. На їх велике здивування, листок паперу був цілком з'їдений хробаками, окрім слів, «В Твоє Ім'я, О Аллах!».

Рік смутку

Пророк (сав) і його послідовники повернулися до нормального способу життя, але важкі роки сильно ослабили Хадіджу. Вона стала хворіти і незабаром померла. Ось так Пророк (сав) втратив свою кохану дружину і друга, першу особу, яка прийняла іслам і підтримувала свого чоловіка. Вона була надійним супутником у його житті, добросеречною, і він дуже любив її. Це трапилося у 619 році Р.Х, у рік, котрий був названий роком смутку. Через деякий час, дядько Пророка Мухаммада (сав) Абу Таліб, також помер. Абу Таліб був одним з найповажніших людей у Мекці і одним зі старійшин курайшитів. Незважаючи на це, він ніколи не був послідовником ісламу, але завжди захищав Пророка (сав) від його ворогів. Не тільки через цей сумний випадок у житті Пророка (сав), але також від інших небезпек. Відповідно до арабських звичаїв, кожен, хто знаходиться під захистом іншого, перебуває в безпеці так довго, як живуть його захисники. Тепер, після смерті свого батька, Пророк (сав) вже не мав захисту.

Вороги Пророка знову об'єдналися. А він сумував за дружиною, котра була його порадицею і утішителем, і за своїм дядьком, котрий мав захистити його. Вороги почали погрожувати йому і поводитися ще гірше, ніж раніше. Навіть маленькі діти ображали його. Один молодий чоловік навіть кинув бруд на голову Пророка (сав), але Пророк (сав) пішов додому, не зробивши йому нічого. Коли одна з його доньок підійшла, плачучи, щоб вимити його, він утішив її, кажучи, «Не плач, моя маленька дівчинка, Аллах захистить твого батька». Абу Таліб був останнім зв'язком між курайшитами і Пророком (сав), і зараз він відчував, що іслам більше не зростає у Мекці, тому що серця курайшитів були закритими для нього. Він вирішив тоді відправитись до Та'їфа, де сподівався знайти підтримку. Так пройшов увесь шлях до міста, котре знаходилося на віддалі сімдесяти кілометрів. Там він говорив в усіх людних місцях, але ніхто не слухав його. Він зустрів лідерів трьох найбільш впливових племен, але вони також його не слухали. Вони не лише не звертали уваги на те, що він говорить, але вони насміхалися над ним і наказали своїм рабам побити його камінням. Засмучений Пророк (сав) залишив місто і знайшов собі місце біля стіни, на окраїні. Залишившись на самоті, він молився до Аллаха наступними словами: «О, Аллах, тобі я жаліюся через мою слабкість, безпомічність, і приниженість перед людьми. О, Милостивий з Милостивих, ти- Господь принижених, і ти – мій Господь, на кого, окрім Тебе, можу я покласти свою долю? На незнайомого, котрий ображає мене, чи на ворога, якому Ти дав владу наді мною? Якщо ти не гніваєшся на мене, то я не думаю про те, що трапляється зі мною. Твоя

милість є моїм єдиним прагненням. Я шукаю пристанища у Світлі Твоєму, яке освітлює темряву, і від нього залежить цей світ і інший, нехай не торкнеться мене Твій гнів, і я зроблю все, що накажеш Ти, поки не будеш Ти вдоволений мною! Немає сили і могутності, окрім як з Тобою!».

Стіна, біля якої сидів Пророк (сав), належала до саду, господарями якого були двоє братів. Коли вони почули цю молитву, то відчули жаль і співчуття до Мухаммада (сав), і послали одного зі своїх рабів до нього з мискою фруктів. Перед тим, як приступити до їжі, Пророк (сав) сказав «Бісмільях» - «Ім'ям Аллаха». Слуга, якого звали 'Аддас, був дуже здивованим цими словами, котрих він ніколи не чув раніше. «Їй-богу», - сказав 'Аддас, «жителі цієї країни так не кажуть». Посланець Аллаха (сав) спитав у нього: «З якої ти країни, о 'Аддас? І яка твоя релігія?». «Я християнин з Ассирійського міста Нінева», - відповів той. «З міста, звідки походив Йона, син Матти», - додав Пророк (сав). «Звідки ти знаєш про нього?» - спитав 'Аддас. «Він - мій брат, він був Пророком і я Пророк» - відповів Посланець Аллаха (сав). 'Аддас нахилився і поцілував голову Пророка, його руки і ноги, тому що він побачив, що Мухаммад (сав) справді є Пророком.

Згодом Пророк (сав) повернувся до Мекки. Тепер він був здатний витримати все, знаючи, що Аллах більше не залишить його. Подорож до Таїфа не була даремною, бо 'Аббас, християнин, став мусульманином, і це було початком великих перемін.

Нічна подорож і вознесіння на небеса

Однієї ночі Пророк (сав) ліг спати на тому самому місці, де 'Абд аль-Мутталіб зник спати, біля Ка'аби. Тут він знову був пробуджений архангелом Гавриїлом. Пізніше Пророк (сав) так описав те, що трапилося: «Я сидів, і він тримав мене за руку. Я стояв біля нього, і він приніс мене до дверей мечеті, де знаходилася біла тварина, на якій я мав їхати.». Пророк (сав) розповідав, як він сів на тварину поруч з Архангелом Гавриїлом і був переміщений з Мекки до мечеті з назвою Аль-'Акса, в далекому Єрусалимі. Тут Пророк (сав) Мухаммад знайшов Авраама, Мойсея, і Ісуса серед групи Пророків. Пророк Мухаммад (сав) виступав їх лідером, або імамом під час молитви. Йому принесли два глеки, один з яких вміщував вино, а інший – молоко. Він вибрав молоко і відмовився від вина. Тоді Архангел Гавриїл сказав: «Ти був вірно направлений до фітрат, істинної людської природи, і таким буде твій народ, О Мухаммад. Вино заборонено тобі. Пророк (сав) також передав, як вони пройшли небесними ворітьми і побачили незліченних ангелів. Серед них був Малік, Страж Пекла, який ніколи не посміхається. Малік виступив уперед і показав Пророку (сав) вид Пекла і жахливого стану тих, хто мучився у цьому місці. Потім Пророк (сав) був взятий ангелами, які провели його через сім небес, одне за одним, і на своєму шляху побачив Ісуса, Мойсея, Авраама. Пророк (сав) сказав, що він ніколи не бачив чоловіка кращого, ніж Авраам. Також він побачив Іона, котрого звать Йахйя арабською, Іосифа чи Йусуфа, Еноха, котрий є Ідрисом, і Аарона. Наприкінці він досяг Крайнього Дерева, сідрат аль-мунтага, де не був раніше жоден Пророк. Тут Пророк (сав) отримав ті одкровення, в які вірять мусульмани.

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Посланець і віруючі повірили в те, що послано йому від Господа його, увірували всі вони в Аллаха, і ангелів Його, і книги Його, і посланців Його, кажуть вони: «Ми не робимо відмінностей між посланцями Його, кажуть вони: «Слухаємо і підкоряємося, прости нас, Господь наш, і до тебе повернення» (Коран, 2:285).

Потім він був узятий до Світла Божественної Присутності Аллаха, і там йому було наказано, щоб мусульмани здійснювали молитву п'ятдесят разів на день. Пророк (сав) переповідав: «На зворотньому шляху я проходив поряд з Мойсеєм, і яким від був добрим другом для вас! Він запитав мене, скільки молитв мені наказали здійснювати. Коли я відповів йому, що п'ятдесят, то він сказав: «Молитва – це серйозна справа, але твої люди слабкі, тож повернися до свого Господа і попроси його, щоб він скоротив чисельність молитв для тебе і твоєї громади». Я зробив так. Тоді Він забрав десять молитв. Потім я проходив знову біля Мойсея, і він сказав те ж саме. Тож я

підіймався до тих пір, поки не було залишено лише п'ять молитв- на цілий день і на всю ніч. Мойсей ще раз дав мені подібну пораду. Я відповів, що вертався до свого Господа і просив його скоротити кількість молитв. Але наразі я відчуваю сором, і вирішив більше не йти. Ті ж з вас, котрі будуть виконувати п'ять молитв на день, будуть мати нагороду, як за п'ятдесят молитв».

Вранці, після цих подій, Пророк (сав) повернувся до Мекки, і сказав курайшитах, що сталося. Більшість з них сказала: «Їй-богу! Це ж смішно! Караван йде цілий місяць до Сирії і місяць повертається назад. Як ти можеш здійснити таку тривалу подорож за звичайну ніч?». Навіть багато мусульман були вражені і здивовані, та хотіли почути пояснення від Пророка (сав). Хтось прийшов з новиною від Абу Бакра, який сказав: «Їй-богу, якщо Мухаммад сам сказав це, то це – правда! Пам'ятайте, Пророк говорив нам, що слово Аллаха приходить до нього прямо з небес на землю, в будь-який час дня і ночі, і ми віримо йому. Чи це не більше чудо, ніж те, в якому ви сумніваєтеся?». Потім Абу Бак пішов в мечеть, де слухав детальний опис Єрусалима з уст Пророка. Він сказав, коментуючи це: «Ти сказав правду, о Пророк Аллаха!». Через це Абу Бакр був пошанований званням «Ас-Сіддік», що означає, «той, хто дає слово для підтримки правди». Інші також почали вірити в історію, яку описував Пророк (сав). Особливо, коли він розповів про два каравани, що зустрілись йому на зворотньому шляху до Мекки. Він розповів скептикам, де він бачив каравани, чим вони були навантажені і коли вони прибудуть до Мекки. Все, що сказав Пророк (сав), збулося. Каравани прийшли до Мекки саме в той час, про який він говорив, і були навантажені с тими товарами, про які розповідав Мухаммад (сав).

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Преславний Той, хто переніс раба Свого вночі з Забороненої мечеті до мечеті Віддаленої, благословенні Нами околиці її, щоб показати йому зі знамень наших, воістину, Він – Той, хто Чує, Бачить!».

«Клянуся зіркою, коли заходить вона! Не заблукав ваш товариш і не збився зі шляху. І не говорить він не з пристрасті, це – одкровення, котре відкривається йому, навчив його йому міцний силою, найкращий складом, піднісся він, був обрїї найвищому, потім наблизився і зійшов, він знаходився від нього на відстані двох пострілів з лука чи навіть ближче, він відкрив рабу Його те, що відкрив, не збрехало йому серце його в тому, що бачив він, невже ви будете сперечатися з ним про те, що бачив він? І, істинно, бачив він його друге сходження, у Лотоса Крайнього, біля якого знаходиться Сад Домівки, коли накрило Лотос те, що накрило, і його погляд не відхилився і не віддалився, і, істинно, побачив він великі знамення Господа свого!» (Коран, 53:1-18).

Акабський Договір

В Йасрибі проживали два найбільших племені, Авс і Хазрадж. Обидва були дуже могутніми, і завжди перебували в стані війни одне з одним, поклонялися ідолам. Також в Йасрибі було багато євреїв, котрі, на відміну від арабів тих часів, знали, що існує лише Єдиний Бог, і вони йому поклонялися. Вони говорили арабам багато разів, що до них повинен прийти Пророк. Настав час для паломництва до Ка'аби, і деякі люди з Йасрибу вирушили до Мекки, серед яких було шість чоловіків з племені Хазрадж. Вони чули про проповідь Пророка Мухаммада і подумали, що це мусить бути той Пророк, про якого говорили євреї. Тож вони вирішили піти і поговорити з ним під час свого паломництва до Мекки. Вони зустріли Пророка (сав) у місцині, котра називалася 'Акаба і знаходилася біля Мекки, і запросили його сісти разом з ними. Він пояснив їм, що означає іслам і почитав їм дещо з Корану. Коли вони почули читання Корану, то це так глибоко зачепило їхні серця, що вони стали мусульманами і, залишаючи Мекку, вони пообіцяли повернутись в наступному році. Коли вони досягли Йасріба, несучи іслам у своїх серцях, то розповіли своїм родичам і друзям, що вони почули від Пророка (сав). І тоді багато людей стали мусульманами.

Пройшов рік, і знову настав час для паломництва. Дванадцять поважних чоловіків з Йасрибу прийшли в Мекку і зустрілися з Пророком (сав), пообіцявши вірно служити йому і ісламу. По поверненні, Пророк (сав) послав одного зі своїх друзів, Мусаба ібн Умайра з ними, вчити їх Корану і наставляти їх у новій релігії. Пройшов інший рік, і ще більше Мусульман приходило з Ясрибу до Мекки для паломництва. З цього приводу була організована їх зустріч з Пророком (сав), що відбувалася таємно, вночі. Сімдесят три чоловіки і одна жінка з Йасрибу прийшли, і пророк прийшов до них зі своїм дядьком, аль-'Аббасом. Під час цієї зустрічі, один чоловік з Йасрибу запропонував захищати і боронити Пророка (сав) та його послідовників, якщо вони погодяться переселитись у Йасриб. Ця обіцянка захисту znana як Акабський Договір.

Договір був дуже успішнішим, але, незважаючи на ріст ісламу в Йасрибі, мусульмани в Мецці все ще переслідувалися. Тому Пророк (сав) сказав своїм друзям та послідовникам переселитися в Йасриб, де вони будуть у безпеці, і багато хто з них скористався цією можливістю. Незважаючи на всі страждання, Пророку (сав) не дозволяли битися проти своїх ворогів, бо Аллах сказав йому, що простить усіх тих, хто ображав його чи не слухав його послання. Але курайшити закрили свої серця для слова Аллаха так міцно, що і надалі вони жорстоко ставились до Пророка (сав) та його послідовників.

Тож Аллах дав Пророку (сав) дозвіл битися проти тих, хто намагався зашкодити йому чи його сподвижникам.

«Дозволено битися тим, які ображені, і, воістину, Аллах може допомогти їм, тим, які були вигнані з домівок своїх без права, лише за те, що казали вони: «Господь наш – Аллах» (Коран, 22:39-40).

Курайшити стали боятися Пророка (сав) , бо вони зрозуміли, що зараз він має достатньо сили, щоб боротися з ними, і йому було дано чинити так волею Аллаха. Вони також знали, що зараз він має підтримку людей Йасрибу для допомоги і захисту. Дивлячись, як мусульмани залишають місто, вокурайшити вирішили вбити Пророка (сав) до того часу, як він залишить Мекку, щоб приєднатися до своїх послідовників в Йасрибі.

Аль-Гіджра

Після того, як його сподвижники виїхали в Йасриб, Пророк (сав) залишився в Мецці, чекаючи від Аллаха дозволу залишити місто. Абу Бакр і Алі zostалися з Мухаммадом (сав). Також з ними перебували деякі мусульмани, яким так і не дозволили виїхати. Абу Бакр наполегливо просив у Пророка (сав) дозволу на переселення в Йасриб, але Посланець Аллаха (сав) відповідав: «Не поспішай, можливо, Аллах дасть тобі супутника для подорожі». Лідери курайшитів, тим часом, зібралися в домі свого пращура, що було звичаєм у тих випадках, коли вирішувалось щось важливе. Вони не знаходили способу, яким можна було б позбутися від Пророка Мухаммада (сав), поки він не приєднався до своїх друзів у Йасрибі. Поки вони сперечалися, у дверях з'явився диявол, маючи вигляд благородного і гарного старого чоловіка. Коли вони побачили цього старця, то спитали його, хто він такий. Він сказав, що є шейхом з гір і, почувши, що вони збираються зробити, вирішив, що може чимось допомогти їм та дати пораду. Курайшити подумали, що він виглядає як мудрий чоловік, тож вони запросили його до себе.

Після цього кожен вождь почав висловлювати свої думки про те, що необхідно зробити, але ніхто з них не міг остаточно вирішити, який задум є кращим, допоки своїх думок не висловив Абу Джагль. Суть його плану полягала у тому, що кожен клан повинен виставити сильного, молодого воїна, кожен з них буде озброєний мечем. Воїни повинні зачaitися біля дому Пророка (сав) і, як тільки він вийде, напасти на нього. Таким чином, вони позбудуться його, але прокляття за вбивство впаде на усі клани, тому сім'я Пророка (сав) не зможе прагнути помсти. Почувши це, диявол в образі старого чоловіка сказав: «Цей чоловік правий, по-моєму, це те, що потрібно виконати!». Очільники курайшитів рушили виконувати план вбивства Пророка (сав).

Ім'ям Аллаха, Милостивого, Милосердного!

«І коли замислили проти тебе хитрощі ті, які не вірують, щоб ув'язнити тебе, або вбити тебе, або вигнати тебе, то хитрували вони, але хитрував і Аллах, бо Аллах – кращий з хитрунів!» (Коран, 8:30).

Коли настала та ніч, в яку Мухаммада (сав) мали вбити, то архангел Гавриїл прийшов до нього і сказав: «Не спи цієї ночі на своєму ліжку». Пророк (сав) зрозумів, що має статися, і сказав Алі, щоб той ліг на його ліжку і загорнувся у ковдру так, як завжди робив це Пророк (сав). Він пообіцяв, що Алі не буде завдано жодної шкоди. З настанням темряви юнаки курайшитів зібралися навколо дому Пророка, чекаючи на його вихід. Впевнившись, що Алі знаходиться у безпеці, Пророк (сав) залишив дім. В цей час Аллах

відібрав зір у вояків, тож вони не могли бачити Пророка (сав), який тим часом узяв жменю піску і розсипав над їхніми головами, читаючи наступні вірші: «Йа Сін! Клянуся Кораном мудрим, воістину, ти справді серед посланих на шлях прямий, одкровення від Могутнього, Милостивого, тож застерігай людей, батьків яких не застерігали, і вони зневажають [істину], і вже сповнилося слово над більшістю їх, а вони все ж не вірують. Воістину, встановили Ми на їх шиях пута до підборіддя, і вони підняли голови. І встановили Ми перед ними загорожу і встановили Ми позаду них загорожу, і закрили Ми їх, і не бачать вони!» (Коран, 36:1-9).

Молоді люди чекали цілу ніч, і були дуже розгніваними, коли вранці побачили замість Пророка (сав)- Алі, котрий виходив з дому. Вони зрозуміли, що їх план не вдався. Тим часом Пророк (сав) прийшов до будинку Абу Бакра, і сказав : «Аллах повідомив мені, що для нас настав час залишити Мекку». «Разом?» - перепитав Абу Бакр. «Разом», - відповів Пророк Мухаммад (сав). Абу Бакр почав плакати від радості, тому що тепер він знав, що його обіцяним супутником у подорожі буде сам Мухаммад (сав). Потім він сказав: «О, посланець Аллаха, тут два верблюди, яких я готував для цього». Верблюди були заховані у печері Савр, в горах, на південь від Мекки. Коли Мухаммад (сав) з Абу Бакром виходили з міста, то Пророк (сав) обернувся і сказав: «З усієї землі Аллаха, ти – наймиліше місце для Аллаха і для мене, і якщо б мої люди не вигнали мене, то я б ніколи не залишив тебе, О Мекка!».

Коли курайшити дізналися, що Пророк (сав) і його супутник залишили Мекку, то вони почали шукати їх у різних напрямках. Через три дні вони врешті-решт знайшли печеру, де переховувалися Пророк (сав) і Абу Бакр, але трапилось чудо. Павук сплів павутиння навколо входу в печеру, а поруч з ним гніздилася голубка з голубом. Коли мекканці зупинилися біля входу, то лише павутиння відділяло їх від переслідуваних. Абу Бакр почав боятися за себе і Пророка (сав). Він прошепотів Мухаммаду (сав): «Вони вже близько. Якщо хтось з них повернеться, то побачить нас». Але відповідь Пророка заспокоїла його: «...коли двоє були в печері, і коли сказав він (тобто Мухаммад) супутнику своєму: «Не журися, воістину, Аллах з нами!». (Коран, 9:40).

Через декілька хвилин шукачі вирішили, що ніхто не міг перебувати у печері, бо тоді павутиння було б пошкоджене, і тут не гніздилися б голуби. Тож вони пішли геть від печери, навіть не обшукавши її всередині. Через три дні Пророк (сав) та Абу Бакр вирішили, що тепер подорож буде безпечною і залишили сховище. Син Абу Бакра, 'Амір, приготував трьох верблюдів і допоміг Абу Бакру та Мухаммаду (сав) продовжити їхню подорож до Йасриба. 'Амір їхав поруч батька. Вожді курайшитів, на той час,

повернулись в Мекку і оголосили нагороду в одну сотню верблюдів тому, хто піймає Пророка (сав). Серед тих, хто вирушив у пошуки, був один знаменитий воїн. Він спромігся наздогнати Пророка (сав), але коли спробував підійти до нього ближче, то його кінь раптом став на коліна посеред шляху. Коли це трапилося три рази підряд, то воїн зрозумів, що Пророк (сав) захищений могутньою силою. Воїн повернувся до Мекки і застеріг інших від наміру переслідувати Пророка (сав), розповівши те, що трапилося з ним.

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Якщо не допоможете ви йому, то, істинно, Аллах вже допоміг йому, коли вигнали його [з Мекки] ті, які не вірують, а був другим з тих двох, що були у печері, і коли сказав він (тобто Мухаммад) супутнику своєму: «Не журися, воістину, Аллах з нами!», і дав Аллах впевненість йому і підтримав його воїнами, яких не бачите ви, і принизив слово тих, які не вірують, а от слово Аллаха – найвище, а Аллах – Великий, Мудрий!» (Коран, 9:40).

Прибуття в Йасриб

Коли мешканці Йасрибу почули, що Пророк (сав) залишив Мекку і перебуває на шляху до їхнього міста, вони з нетерпінням чекали його прибуття. Кожного ранку вони виходили на край міста поглянути, чи не наближається Пророк.

Врешті-решт у понеділок, 27 вересня 622 року Р.Х. ,хтось побачив його здалеку і крикнув: «Мухаммад! Посланець Аллаха Приїхав!». Всі мусульмани вийшли привітати Пророка (сав), вигукуючи «Аллагу Акбар!» - Аллах Найвеличніший! Мухаммад, Посланець Аллаха приїхав!». Жінки та діти співали пісень, показуючи, як вони раді бачити його. Пророк (сав) увійшов у місто зі своїм другом Абу Бакром. Більшість людей ніколи не бачили його раніше, і, зібравшись навколо, навіть не знали, хто з цих двох є Пророком (сав), поки Абу Бакр не піднявся, щоб накрити Мухаммада (сав) плащем від палючого сонця (сав). Відтоді Йасриб став називатися аль-Мадіна, що в перекладі означає «Місто».

Посланець Аллаха (сав) зупинився на три дні в Кубі, місцині біля входу до Медини. В першу п'ятницю свого приїзду Пророк (сав) очолив спільну молитву. Після молитви, багато найзаможніших людей почали запрошувати його до себе жити і розділити свої багатства. Але він відмовився і, вказуючи на свою верблюдицю, Касву, сказав: «Дозвольте їй піти», тому що він знав, що ця верблюдиця була під волею Аллаха і могла направити його шлях. Вона не стала на коліна біля будинку, котрий належав бані ан-Наджар, племені, до якого відносилася мати Пророка (сав). Цей дім використовувався для просушки плодів і належав двом молодим хлопчикам, сиротам, які мали імена Сахль і Сухайль. Вони запропонували віддати його Пророку (сав), але він настояв на тому, щоб їм за це заплатили. Тож їх опікун, Асад, син Зурари, який був присутній при цьому, підготував усе належним чином.

Пророк (сав) сказав, щоб мечеть і місце для його життя, були збудовані саме на цьому місці. Всі мусульмани працювали разом дуже швидко, щоб Пророк (сав) міг поселитися. Там мусульмани згодом стали молитися та зустрічатися для вирішення важливих питань. Будівля була дуже рівною і простою. Підлогою слугувала збита земля, а покрівлею були пальмові листя, котрі підтримувалися трьома стовбурами. Два камені позначали напрям молитви. Першим таким напрямом був Єрусалим, але невдовзі його було змінено в бік Ка'аби у Мецці.

Збудувавши мечеть, Пророк (сав) почав прагнути до зміцнення відносин між людьми, яких звали мугаджирами, або «переселенцями» Вони залишили Мекку разом з ним і людьми Медини, так званими ансарами, або «помічниками». Кожен чоловік з Медини узяв своїм братом чоловіка з

Мекки, розділяючи з ним усе і приймаючи його, як члена своєї родини. Це було початком ісламського братства. В перші дні ісламської доби, часи молитви не оголошувалися, тож мусульмани могли приходити в мечеть і чекати на молитву, не пропускаючи її. Пророк (сав) задумався, як повідомляти людям, що наступив час для молитви. Він обговорював це зі своїми друзями, і були висунуті дві ідеї. Першою був сигнал горну, як це робили євреї, а другою – використання дерев'яного дзвіночка, як це робили християни. Потім чоловік, на ім'я Абд Аллах ібн Зейд, прийшов до Пророка (сав) і розповів йому про свій сон, у якому він бачив людину, вдягну в зелене, котра тримала дерев'яного дзвіночка. Він сказав тому чоловіку: «Чи ти не продаси мені свого дзвіночка, щоб закликати людей на молитву?». Чоловік відповів: «Найкращим шляхом для заклику людей на молитву буде повторення «Аллагу Акбар, Аллах Найвеличніший» чотири рази, а потім сказати «Я засвідчую, що немає бога, окрім Аллаха, і я засвідчую, що Мухаммад є Посланцем Аллаха, збирайтеся на молитву, збирайтеся на молитву, збирайтеся до спасіння, збирайтеся до спасіння. Аллагу Акбар, Аллагу Акбар, немає бога, окрім Аллаха!»

Коли Пророк (сав) почув це, то сказав, що це було справжнє видіння від Аллаха. Він послав за Білялем, який мав прекрасний, сильний голос, і наказав йому закликати людей на молитву лише таким способом. Біляль зробив це, і через деякий час Умар вийшов зі свого дому і сказав Пророку (сав), що він бачив точнісінько такий самий сон. Пророк (сав) відповів: «Хвала Аллаху за це». Азан, або заклик до молитви, який явився Абд Аллаху ібн Зейду уві сні і був виконаний Білялем згідно з велінням Пророка (сав), все ще можна почути і сьогодні, з усіх мінаретів мечетей всього світу.

Битва при Бадрі

Мусульмани, котрі приїхали до Медини, залишили все своє майно у Мецці, і все це забрали вороги. Тож, коли мусульмани почули, що Абу Суфйан, один з лідерів курайшитів, повертається до Мекки з Сирії з великим багатим караваном,, вони вирішили, що прийшов час відшкодувати збитки. Пророк (сав) дозволив мусульманам цей напад, і кожен почав готуватися до набігу. І сказано було про це :

«Дозволено битися тим, які ображені, і, воістину, Аллах може допомогти їм» (Коран, 22:39).

«Збивати людей зі шляху Аллаха, не вірувати в Нього і в Заборонену Мечеть, і виганяти звідти людей...сму́та більша, ніж вбивство» (Коран, 2:217).

Повернення свого добра, втім, не було єдиною причиною їх бажання напасти на караван. Мусульмани думали, що вони мають право залишатися в безпеці в Медині і вони прагнули поширити послання Ісламу. Тому вони вважали, що якщо курайшити прагнуть торгувати в безпеці, то мусульмани теж повинні мати свободу вірити в Аллаха, слідувати Його Посланцю (сав) , і поширювати Його Слова.. Тож найкращим вихід з такої ситуації- дати зрозуміти це курайшита́м, напасти на найбільш важливе для них – на караван. Абу Суфйан, тим часом, дізнався про план мусульман і швидко надіслав послання до курайшитів в Мекку, повідомивши їх, що караван опинився в небезпеці і попросив допомоги. Всі курайшити зголосилися допомогти йому в захисті каравану. Тут були тисячі чоловіків і дві сотні коней. Жінки також виступили, щоб підбадьорити чоловіків своїм співом. Не знаючи цього, Пророк (сав) вирушив із своїми послідовниками у похід. Це було в місяць Рамадан, коли мусульмани перебували в пості. Їх загін складався лише з трьохсот п'яти мусульман, більшість з яких були ансари, чоловіки з Медини. Всього вони мали трьох коней і сімдесят верблюдів, на яких їхали по черзі.

Накінець,прибули у місцину, що називалася Бадр, і знаходилася на деякій відстані від Медини . Там вони розбили табір і чекали новин з каравану. Згодом вони почули, що курайшити виступили з Мекки з могутньою армією. Ситуація раптом змінилася. Тепер вони не збиралися нападати на караван, тому що необхідно було вступати в битву з курайшитами. Пророк (сав) зібрав усіх чоловіків навколо себе, щоб вирішити, що вони мають робити. Першим був Абу Бакр, а потім Умар, які говорили від мусульман, що прибули з Мекки. Вони сказали, що будуть коритися Пророку (сав) . Але Пророк (сав) хотів почути думку ансарів, тому що він не хотів їх примушувати робити щось таке, чого вони не бажають.

Саад ібн Муаз, один з вождів ансарів, підвівся і сказав: «Ми віруємо в тебе і ми клянемося перед усіма чоловіками, що ти приніс істину. Ми дали тобі слово і згоду слухати і коритися. Тож йди, куди ти бажаєш, і ми будемо з тобою, навіть якщо ти поведеш нас через море!».

Ці слова сильно надихнули Пророка (сав) , і так він погодився битися. Абу Суфйан вивчив позиції мусульман. Він змінив напрям руху каравану і швидко відвів його на безпечну віддаль, відіславши потім послання до курайшитів, в якому стверджував, що караван врятовано і вони можуть повернутися до Мекки. Але лідери курайшитів були гордими і впертими людьми. Вони відмовилися повернутися, так як бажали показати усім свою могутність знищенням мусульман. Це відбувалося у ваді, або долині, котра мала назву Бадр. На мединському боці долини знаходилися джерела, і мусульмани розташувались саме у цій частині долини, залишивши колодязі позаду. Курайшити тим часом розмістилися на іншому боці долини. Мусульмани викопали водойму, наповнену водою з одного джерела, зробивши навколо неї загорожу. Таким чином, вони зупинили джерела. Тож мусульмани мали достатньо води для себе, тим часом як мекканці спочатку мали перейти долину і вступити в бій. В ніч перед битвою, коли мусульмани мирно спали, випав сильний дощ.

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Коли Аллах накрити вас впевненістю і зіслав вам з неба воду, щоб очистити вас нею, і віддалити від вас мерзоту сатани, і укріпити ваші серця, і ствердити цим ступні ваші!». (Коран, 8:11).

У п'ятницю зранку, 17 Рамадана ,2 року гіджри (17 березня Р.Х.), два війська виступили і зійшлися . Дощ був сильнішим на боці курайшитів, роблячи там ґрунт м'яким для руху. На боці мусульман, однак, дощ припинився, але зробив пісок важким і твердим, це полегшило пересування. Пророк (сав) вишикував чоловіків для боротьби. Як тільки вони приготувалися до боротьби, він побачив когось, хто виступив з рядів уперед. Пророк (сав) відштовхнув його стрілою, сказавши: «Стань в ряд!». Цей чоловік, котрий мав ім'я Савад, вигукнув: «Ти образив мене, о Посланець Аллаха! Аллах послав тебе бути справедливим і добрим!». Пророк (сав) підняв свою сорочку і сказав: «Зроби те ж саме зі мною». Чоловік доторкнувся до нього і поцілував його, сказавши: «О, Посланець Аллаха, ти бачиш, що перед нами і що я можу не вижити у битві. Якщо це мій останній час с тобою, то я хочу, щоб останнім моїм вчинком у житті був саме цей». Невдовзі, вступивши в бій, Савад помер як мученик. Перевіряючи ряди, Пророк (сав) вирушив до намету, зробленого з пальмових гілок, звідки він міг командувати битвою. Абу Бакр залишився з ним, а Саад ібн Муаз, з декількома ансарами, зостався ззовні охороняти. Коли Пророк (сав)

побачив, що багаточисельне військо курайшитів спускається з пагорба в долину з усіма своїми знаменами і барабанами, він почав молитися про допомогу, яку обіцяв йому Аллах. Ось деякі з його слів: «О, Аллах, сюди прийшли курайшити, сповнені марнославства і гордині, котрі противні Тобі і називають твого Посланця брехуном. О, Аллах, якщо цей маленький загін (мусульмани) загине сьогодні, то не залишиться нікого на землі, хто б поклонявся Тобі».

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Коли звернулися за допомогою ви до Господа вашого, то відповів Він вам: «Я доможусь вам тисячами ангелів, що вишукані в ряди один за одним». І це – ніщо інше, як добра звістка від Аллаха, щоб заспокоїлися нею ваші серця, і немає допомоги, окрім як від Аллаха, і, воістину, Аллах – Великий, Мудрий!». (Коран, 8:9-10).

Битва розпочалася з простої сутички, коли один з курайшитів поклявся, що він нап'ється з мусульманської водойми і потім зруйнує її, або ж загине у цій спробі. Гамза, дядько Пророка, виступив з ним один на один, і вбив його. Троє з найповажніших людей племені Курайш виступили, щоб відповісти на цей виклик. Пророк (сав) відправив Алі, Гамзу, і Убейду ібн Харіза на цей бій. Через короткий час Гамза і Алі вбили своїх супротивників. Щодо Убейди, то він поранив свого ворога, але був поранений сам, тож двоє його супутників вбили мекканця і понесли Убайду в стан мусульман. Після цього два війська напали одне на одне і почали битися. Небо заповнилося стрілами. Мусульмани тримали свої позиції перед великим військом курайшитів, і навіть, незважаючи на те, що чисельність мусульманського воїнства була набагато меншою, вони здобули велику перемогу, розбивши мекканців і вбивши більшість їхніх лідерів. Серед тих, хто загинув, були Абу Джагль і Умаййя ібн Хал'ф, який був убитий своїм колишнім рабом, Білялем. Побачивши, що майже усі їхні вожді загинули, залишки курайшитів відступили. Пророк (сав) надіслав звістку до Медини, в якій йшлося про перемогу. Потім він зібрав військову здобич і розділив її порівну серед мусульман. Деяких мекканців узяли в полон, і Пророк (сав) віддав наказ, що з ними необхідно добре поводитися і тримати, поки їхні родичі - курайшити не прийдуть за ними.

Ім'ям Аллаха, Милостивого, Милосердного!

«Не ви вбивали їх, а Аллах вбив їх, і не ти, [Мухаммад] метнув, коли метав, а Аллах метнув задля того, щоб випробувати віруючих в Себе випробуванням добрим, воістину, Аллах Чуючий, Знаючий!». (Коран, 8:17).

Ухуд – поразка через непокору

Коли курайшити, які залишилися живими після нищівної поразки при Бадрі повернулися до Мекки, то вони зібралися поговорити з Абу Суфйаном. «Мухаммад має кращих людей, тож допоможи нам битися проти них, щоб ми помстилися за тих, кого втратили.» В наказі було погоджено, що кожен, хто мав внесок у караван, повинен вкласти свою долю у скарбницю нового війська, котре буде в три рази більше, ніж у битві при Бадрі. Серед тих, хто приєднався до нового війська, був Абіссінський раб на ім'я Вахші, котрий був знаний своїм вмінням влучно кидати спис. Його володар, Джубайр ібн аль-Мутім, сказав йому: «Йди з військом, і якщо ти вб'єш Гамзу, дядька Пророка, помстившись за смерть мого дядька, то я відпущу тебе на волю.» Коли Хінд, жінка Абу Суфйана, почула про завдання Вахші, то вона сказала, що вдягне його у золото і шовк в тому разі, якщо він виконає бажання свого володаря, бо вона теж прагнула смерті Гамзи, який вбив її батька і брата.

Коли мекканці склали свій план, то дядько Пророка, 'Аббас, один з декількох мусульман, відправив листа з попередженням Пророку Мухаммаду (сав) в Медину. В листі йшлося про те, що курайшити збирають велику армію в Ухуді, місці поблизу Медини. Отримавши це вчасне застереження, Пророк (сав) зібрав своїх сподвижників навколо себе, щоб обговорити ситуацію. Він вважав, що краще за все буде почекати ворога в місті, ніж виходити назустріч йому, тому що за стінами Медини оборонятись буде легше. Але молоді мусульмани прагнули бою з курайшитами. Вони сказали: «О, Пророк Аллаха, веди нас проти наших ворогів, бо в іншому разі вони подумують, що ми злякались і занадто слабкі, щоб боротися проти них». Один з правителів Мекки, 'Абд Аллах ібн Убаййї, втім, погодився з Пророком (сав) і запропонував йому залишитися в місті, кажучи: «Кожен раз, коли ми виходили битися з ворогом, ми зустрічалися з лихом, але ніхто ніколи не виходив проти нас, не зазнавши поразки». І коли Пророк (сав) побачив, що більшість мусульман прагнули зустрічі з курайшитами в бою, то він вирішив зробити це, і після п'ятничної молитви одягнув свій військовий обладунок. Мусульмани виступили з однією тисячею чоловіків у напрямі гори Ухуд, котра знаходилася неподалік від Медини. Ворог розташувався на рівнині біля підніжжя гори, де розтоптував посіви мусульман. Абд Аллах ібн Убаййї був дуже розгніваний, тому що Пророк (сав) не послухав його. Пройшовши частину шляху, Абдаллах повернув назад до Мекки, забравши з собою одну третину війська. Таким чином, у Пророка (сав) залишилося лише сімсот вояків, котрі мали битися з трьохтисячним військом мекканців.

Залишок мусульман продовжував рух в напрямі гори Ухуд. Тут Пророк (сав) наказав їм вишикуватися перед горою, тож мусульмани були

захищені з тилу. Потім він розташував п'ятдесят стрілків на вершині гори, віддавши їм наступний наказ: «Тримайте мекканську кінноту на відстані від нас своїми стрілами, і не дозволяйте їм оточити нас з тилу, незалежно від того, чи будемо ми перемагати, чи ні. Щоб не сталося, тримайтеся на своїх місцях, тоді вони не зможуть напасти на нас, навіть якщо ви побачите своїх вбитими або зі здобиччю». Коли мусульмани зайняли позиції, Пророк (сав) підняв вгору меч і сказав: «Хто буде мати право тримати цей меч?». Це була велика честь, і багато чоловіків піднялися, щоб узяти його, але Пророк (сав) вирішив віддати його Абу Дуджані, безстрашному бійцю. Тоді розпочалася битва. Мусульмани були добре організовані, тому мали перевагу, бо курайшити, навіть маючи у чотири рази більше воїнів, були втомлені від подорожі і не готовими для боротьби. Як наслідок, мусульмани спромоглися на раптовий напад, очолюваний Абу Дуджаною, який був зодягнений у блискучий червоний тюрбан. Оскільки битва розпалювалася все сильніше, то курайшитські жінки на чолі з Хінд почали бити у барабани, щоб підганяти своїх воїнів. Вони виспівували гімни, щоб заохотити чоловіків до хоробрості.

Коли йдете ви уперед, то обнімаємо ми вас
і розстилаємо м'які килими під вами,
Якщо ж ви відступаєте, то залишаємо ми вас,
залишаємо, і більше не любимо вас.

Абу Дуджана сказав: «Я побачив когось, хто підганяв ворога з диким криком, і я підступив до нього, але коли я підняв свій меч, то побачив, що він закричав, і що це була жінка, я надто сильно цінував меч Посланця, щоб використати його проти жінки». Цією жінкою була Хінд. Гамза, дядько Пророка, боровся з великою звитягою, але, керуючи мусульманами під час жорсткого наступу, був тяжко поранений списом раба Вахші. Пізніше Вахші розповідав, як це сталося: «Я побачив Гамзу, коли він вбивав чоловіка своїм мечем. Я... націлював свого списа, поки не переконався, що точно влучу. Тож я метнув списа в нього. Він повернувся до мене вже сильно пораненим, і за мить упав. Я залишався тут, поки він не вмер, а потім я витягнув свого списа. Тоді я повернувся до табору, бо не бажав більше вбивати нікого. Єдиною моєю метою було вбити його, і цим викупити собі свободу».

Курайшитські бійці скоро розсіялися, і були змушені відступити. Все виглядало так, наче вони були переможені. Дивлячись на це, сорок з п'ятдесяти мусульманських стрілків з вершини гори спустилися вниз, щоб зібрати військові трофеї, які лишило по собі військо курайшитів. Стрілки почали брати все, що вони могли, забувши про наказ Пророка (сав). Халід ібн аль-Валід, командувач курайшитською кіннотою побачив, що сталося і швидко повернув своїх чоловіків та наказав їм атакувати мусульман з тилу. Мусульмани були захоплені зненацька. Курайшити почали нападати

одночасно з обох боків. Багато мусульман було вбито, і замість переможців вони опинилися у становищі переможених.

В додаток до цього, поширилась чутка про те, що Пророка (сав) вбито. Коли мусульмани почули, що вони програють битву, то геть розгубилися і не знали, що робити далі. Потім чоловік на ім'я Анас піднявся і вигукнув: «Браття! Якщо Мухаммада вбито, то чого варті наші життя без нього? Не думайте про життя чи смерть! Боріться за Аллаха. Піднімайтеся і йдіть на смерть тим шляхом, яким помер Мухаммад!». Почувши ці слова, мусульмани зі звитягою почали наступати. Декілька разів кіннота напала на позицію, де тримався Мухаммад (сав) і його послідовники, Пророка (сав) була поранено в щок. Коли мекканці наблизились знову, то Пророк (сав) вигукнув: «Хто віддасть життя за нас?». П'ятеро ансарів піднялися, і билися, поки не були вбиті, один за одним. Їх місця були зайняті іншими мусульманами, які врешті-решт відбили напад. Серед мусульман, які боронили Пророка (сав) був Абу Дуджана, котрий простягнув свої руки над Пророком (сав) і зробив таким чином живий щит. До закінчення битви він тримав свої руки над Мухаммадом (сав), але коли битва наблизилася до завершення, він їх раптово опустив. Абу Дуджана загинув, уражений багатьма стрілами в спину, яка закривала Пророка (сав). Поразка мусульман стала помстою курайшитів. Коли вони залишали поле бою, то Абу Суфйан крикнув своїм людям: «Ви впоралися, сьогодні перемога повернулася до нас в обмін на Бадр!». Коли Пророк (сав) почув це, то попросив Умара відповісти вождю курайшитів: «Аллах є Найвищим і Найславнішим. Ми не рівні з вами. Наша смерть в раю, а ваша смерть у пеклі!». Мусульманські вояки пройшли за курайшитами частину шляху, щоб впевнитись, що ті не збирались нападати на Медину.

Коли вороги пішли, то Пророк (сав) об'їхав навколо поле битви, щоб побачити втрати мусульман. Багатьох, найбільш відданих віруючих, було вбито. Серед убитих Пророк (сав) знайшов тіло свого найближчого друга і дядька, Гамзи, якого убив Вахша. Побачивши це, Пророк (сав) сказав: «Ніколи не буде такої сумної години мені, як ця». Сестра Гамзи, Сафіййя, прийшла помолитися і попросити прощення своєму братові, кажучи: «Ми належимо Аллаху, і до Аллаха ми повертаємося».

Після того, як Пророк (сав) помолився за багатьох убитих, він сказав: «Я розповім вам, що ніхто не буде поранений на шляху Аллаха, бо Allah буде пам'ятати його, і в День Воскресіння підніме його з мертвих. Шукайте того, хто вивчив більшість Корану, і покладіть цю людину першою в могилу». Вони були поховані як мученики, на полі бою. Про них Allah сказав: «І не вважайте померлими тих, кого було вбито на шляху Аллаха, навпаки, живі вони перед Господом своїм і отримують наділ від Нього,

радіючи тому, що дав їм Аллах з милості Своєї, радіючи, що ті, котрі ще не приєдналися до них, з-посеред йдучих за ними, не мають над собою страху і не будуть засмучені!» (Коран, 3:169-170).

Розповідається також, що Пророк (сав) поклявся, що жоден мусульманин, котрий загинув за свою віру, не захоче повернутися до життя хоча б на годину. Навіть якщо зможе володіти цілим світом. Повернеться лише для того, щоб знову боротися заради Аллаха і бути вбитим вдруге. Мусульмани зрозуміли, що їхня поразка була спричинена непокорою Пророку (сав). Коран говорить нам, що кожен мусульманин був випробуваний Аллахом при Ухуді і не виніс випробування, але Аллах простив їм їхню слабкість.

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Хто бажає винагороди в цьому світі, то дамо Ми її в цьому світі, а хто бажає винагороди в світі наступному, то дамо Ми її там. Нагородимо Ми вдячних!». (Коран, 3:145).

Сучасним людям варто навчитися урокам, отриманими мусульманами при Ухуді. Непокора Пророку (сав), і любов до життя в цьому світі, спричинила їхню поразку. Подібне може трапитися і з нами. Навіть, якщо ми не знаходимося у битві, подібній до Ухуда, ми все ж можемо померти заради Аллаха, борючись проти нашого зла. Коли Пророк повернувся з однієї битви, то він сказав одному чоловіку: «Ми повернулися з малої війни на велику». Він мав на увазі те, що боротьба, котра триває у кожній людині на шляху до вдосконалення, є набагато складнішою битвою.

Битва Рову

Коли Пророк (сав) вперше приїхав до Медини, то євреї, котрі жили тут радісно зустріли його. Пророк (сав) відповідав на їхні привітання, тому що бажав бути в добрих відносинах з ними. Було досягнуто домовленості між мусульманами і євреями, згідно з якою євреї могли вільно сповідувати свою релігію. Договір також встановлював їхні права та обов'язки. Серед цих обов'язків було те, що в разі війни з курайшитами, євреї повинні воювати на боці мусульман.

Не дивлячись на цю домовленість, деякі з єврейських племен, яких турбувала присутність Пророка у Медині, скоро почали спричиняти труднощі мусульманам. Вони намагалися налаштувати мусульманських переселенців з Мекки і ансарів одне проти одного. Порушників спокою неодноразово попереджували, але вони продовжували робити неприємності. В кінці кінців, мусульмани не мали іншого виходу, окрім як видворити їх з Медини. Нова угода була укладена з тими євреями, котрі залишилися, але труднощі не припинилися. Одне з єврейських племен, Бані Надір замислило вбити Пророка (сав), але їхній план був розкритий, тож вони були вигнані з міста. Знаючи, що вони не зможуть перемогти мусульман самотійно, деякі з лідерів вигнаних євреїв таємно вирушили до Мекки, щоб запропонувати свою допомогу курайшитами. Знаючи, що саме мекканці хотіли б почути, вони вдали з себе, що вірують в ті ж самі речі. Євреї сказали курайшитами, ніби давня арабська традиція була кращою, ніж вчення Пророка Мухаммада (сав), і що вони вірять, що курайшитська релігія, з її поклонінням багатьом ідолам, була кращою за єдинобожжя Пророка (сав). Потім євреї сказали мекканцям, що якщо арабські племена нападуть на Медину, то євреї в місті допоможуть перемогти Пророка (сав) і іслам зникне назавжди.

Вожді курайшитів з великою радістю вислухали все це, і одразу ухопилися за те, що здавалося їм дуже хорошою можливістю. Вони погодилися на цей план, і почали знову збирати величезне військо. В цей час, у Медині лише одне єврейське плем'я Бані Курайза відмовилося зрадити мусульман. Врешті-решт, мусульмани дізналися про підготовку до війни у Мекці, і про задум євреїв щодо Медини. Зрада мусульман євреями не здивувала Пророка (сав), котрий сказав про них: «Серця євреїв стали закритими для істини. Вони забули те, чому їх колись вчив Мойсей – існує лише Єдиний Бог».

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Подібні ті, яким [наказано] триматися Тори – але потім не додержали вони цього – подібні вони віслюку, навантаженому книгами! Зло є прикладом

людей, які відкидають айяти Аллаха, а Аллах не веде прямим шляхом несправедливих! (Коран, 62:5).

Мусульмани замислилися над тим, як можна захистити Медину. Вони почули, що Абу Суфйан збирається напасти на них з багаточисельним військом, яке складається як з курайшитів, так і з багатьох інших арабських племен. Що мусульмани могли зробити лише за тиждень? Пророк (сав) і його сподвижники знали, що боротися проти усіх цих племен неможливо. Єдине, що вони могли зробити – це залишитися у Медині і спробувати захищати її усіма можливими засобами. Серед жителів Медини був перс на ім'я Сальман, котрий приїхав сюди жити незадовго перед приїздом Пророка. Навернувшись до християнства, він приїхав до Медини після того, як християнські мудреці розповіли йому, що Пророк буде народжений в Аравії. Приїхавши сюди, він був проданий у рабство купцями, з якими подорожував. Пізніше він став мусульманином, отримав свободу і був членом дому Пророка. Коли люди зібралися обговорити план дій проти наступаючого ворога, то Сальман запропонував викопати великий рів навколо міста. Пророк (сав) подумав, що це хороша ідея, тож мусульмани почали працювати, не зважаючи на те, що це була середина зими. Вони працювали вдень і вночі, копаючи рів так швидко, як могли. Пророк (сав) сам носив каміння, і коли чоловіки втомилися, то він своїм прикладом заохочував подальшу роботу. Дехто потім згадував, як гарно він виглядав, будучи вдягненими у червоний плащ, з пилюкою на грудях і темним волоссям, яке досягало його плечей. В цей час було мало їжі, і чоловіки були завжди голодними під час праці. Одного разу, маленька дівчинка дала декілька плодів Пророку (сав), які він розстелив на одязі. Людей покликали їсти, і кількість плодів зростала доти, доки всі не наситилися. Подібною є також історія з ягням, яку передав один зі свідків: «Ми працювали з Посланцем біля рову. Я мав невелике ягня, тож подумав, що було б добре приготувати його для Посланця Аллаха (сав). Я сказав своїй дружині, щоб вона намолотила ячменю і спекла нам хліб. Вбивши ягня, ми засмажили його Пророкові (сав). Коли спустилася ніч, і Мухаммад (сав) збирався залишити рів, то я сказав йому, що ми приготували хліб і м'ясо, та запрошуємо його до нашого дому. Я хотів, щоб він прийшов сам. Але коли я сказав це, то він відправив когось покликати всіх чоловіків разом з ним. Усі прийшли, і їжа була розставлена. Він благословив її, і закликав Ім'я Аллаха над нею. Потім він поїв, і так зробили усі інші. Як тільки перша група вечеряла, прийшли інші люди з-поміж тих, хто копав рів, аж поки усі вони не наситилися. І навіть після цього залишилася ще їжа!».

24 березня 627 року Р.Х до Медини підступив Абу Суфйан з десятима тисячами воїнів. Мусульман було лише три тисячі. Курайшити і їхні

союзники оточили місто, але між двома арміями знаходився довгий, широкий рів. Пророк (сав) і його воїни тримали оборону за цим ровом близько місяця, захищаючи місто від могутнього ворога. Багато разів вояки намагалися перетнути рів і ввійти в місто, але кожного разу вони зупинялися мусульманами. Мусульмани побоювалися, що якщо хтось зможе перейти рів, то євреї у Медині приєднаються до ворогів і розіб'ють мусульман. Єврейське плем'я Бані Курайза, яке перебувало в Медині і мало договір з мусульманами, зазнавало тиску з боку єврейських посланців, котрі вимагали порушити домовленості. Нарешті, євреї Медини погодилися порушити своє слово, і коли новина досягла Пророка (сав) і його сподвижників, то вони були сильно стурбовані. Саад ібн Муаз, вождь племені Авс, був відісланий Пророком (сав) разом з двома іншими людьми, щоб переконатися в правдивості цієї неприємної звістки. Коли вони дісталися тієї частини Медини, де проживали євреї, то зрозуміли, що ситуація ще гірша, ніж вони думали раніше. Саад ібн Муаз, чие плем'я було близьким союзником Бані Курайз, спробував переконати їхнього лідера в тому, щоб вони не розривали угоди з мусульманами. Та той навіть відмовився слухати! Це означало, що мусульмани не повинні послабляти своєї оборони ні на мить, але зараз їм погрожував не лише той ворог, котрий перебував за ровом, а й Бані Курайз у стінах міста.

Справи мусульман ставали все складнішими день за днем. Стало дуже холодно. Почала закінчуватися їжа. Ще гіршим було те, що плем'я Бані Курайз почало відкрито і активно приєднуватися до сил інших євреїв, припинивши усі поставки мусульманам, включаючи провіант. Тепер вороги ісламу почали думати, як захопити Медину.

Ситуація була вкрай важкою, і Пророк (сав) почав молитися Аллаху, щоб Він допоміг мусульманам перемогти їхніх ворогів. Пізнім вечором зірвалася піщана буря, яка поховала намети курайшитів. Буря тривала три дні і три ночі, зробивши неможливим для ворога запалити вогнище, щоб приготувати їжу чи зігрітися. В одну з цих темних ночей, Пророк (сав) попросив одного чоловіка, Хузайфу ібн аль-Йамана, вирушити на небезпечне завдання. Пророк (сав) сказав йому, щоб він пішов через рів до табору ворогів і подивився, що вони роблять. З великим труднощами Хузайфа перетнув рів і підійшов до кола курайшитських вояків, котрі розмовляли у темряві. Він усівся біля них, але так як вогню не було, то ніхто не помітив його. Після цього він почув голос самого Абу Суфйана: «Вирушаймо додому», - сказав той. «Досить! Коні і верблюди втомлені, намети поносило, більшість спорядження втрачено, і ми навіть не можемо приготувати їжу. Немає сенсу залишатися тут далі!».

Почувши це, Хузайфа скоротив свій шлях, і швидко пересік рів в зворотньому напрямі. Наступного ранку мусульмани раділи з того, що він підслухав, і що курайшити та їхні союзники забралися геть! Облога Медини закінчилась великою перемогою ісламу. Але це не був кінець усіх труднощів. Архангел Гавриїл явився Пророку (сав) і сказав йому, що той повинен покарати Бані Курайз за зраду. Почувши це, Пророк (сав) наказав мусульманам виступити проти Бані Курайз, котрі сховалися за своїми укріпленнями. Мусульмани тримали їх в облозі двадцять п'ять днів, поки врешті-решт не взяли їх. Під час капітуляції вони попросили Пророка (сав) дозволити комусь розсудити їх вчинок. Той погодився. Він також дозволив їм обрати того, хто буде керувати судом. Чоловіком, котрий мав судити, був Саад ібн Муаз, лідер племені Авс, котре раніше завжди захищало курайшитів. Саад ібн Муаз, якого було поранено під час битви, вирішив, що євреї потрібно засудити за їх власним Священним Законом, згідно з яким кожен, хто порушив договір, повинен бути відданий на смерть. Як наслідок, всі чоловіки племені Бані Курайза були винищені, а жінок і дітей забрали в полон. Якби євреям вдалося б виконати їхню домовленість з курайшитами, іслам був би знищений. Замість цього, одного дня Медина стала містом, де жили лише мусульмани. Невдовзі Медина стала мирним містом, але Саад ібн Муаз помер від поранень. Розповідається, що архангел Гавриїл прийшов посеред ночі до Пророка (сав) і сказав йому: «О Мухаммад, ким був цей померлий? Коли він прибув, то двері небес відчинилися і Трон Аллаха затремтів». Пророк (сав) піднявся одразу, як тільки почув це, але Саад ібн Муаз вже помер. Хоча він був важким, люди, котрі несли його тіло до могили, не відчували цієї ваги. Їм сказали, що ангели допомагають їм. Коли його поховали, то Пророк (сав) сказав три рази «Субхан Аллах!» («Слава Аллаху!»), і «Аллагу Акбар!» («Аллах Найвеличніший!»). Коли його спитали, навіщо він промовив це, то Пророк (сав) відповів: «Могила була важкою цій хорошій людині, поки Аллах не полегшив її для неї». Це одна з винагород, яку Аллах дарує мученикам і хорошим мусульманам.

Худайбійський договір

Курайшити намагалися знищити іслам, але зазнали невдачі. Чисельність мусульман зростала і їх військо зросло з трьох сотень у битві при Бадрі, семи сотень у битві при Ухуді, до трьох тисяч у битві Рову. Після щорічного посту в Рамадан Пророк (сав) побачив сон, котрий вказував, що мусульмани повинні йти до Мекки на паломництво. Одна тисяча чотириста мусульман приготувалися йти з ним в мале паломництво, яке називається «Умра». Вони вдягнулися у біле, і пішли без зброї показати курайшитам, що вони прибули для здійснення паломництва, а не для боротьби. Коли курайшити почули, що Пророк (сав) вже на шляху, то відіслали загони на чолі з Халідом ібн аль-Валідом, щоб зупинити мусульман. Щоб уникнути зустрічі з цим військом, Пророк (сав) змінив маршрут і повів чоловіків через скелясті гірські перевали. Коли вони досягли легшого шляху, то він сказав їм: «Скажіть, ми просимо у Аллаха прощення і ми каємося перед ним у Худайбії, на південь від Мекки». Верблюдиця Пророка впала на коліна і відмовилася йти далі. Мусульмани подумали, що вона вперта, або вже втомилася, але Пророк (сав) сказав: «Та ж сама сила, що одного разу зупинила слона від входу до Мекки, зараз зупиняє нас!». Він, згодом, наказав їм встановити табір, що вони і зробили, не дивлячись на те, що усі надіялися наступного дня продовжити подорож до священної Ка'аби.

Встановивши табір, віруючі дуже стривожилися, бо усі джерела води висохли. Коли Пророк (сав) почув це, то він сказав чоловіку на ім'я Наджіййя, щоб той узяв глечик води, з якого Мухаммад (сас) здійснював омовіння, поклав у джерело, де було трішки води, і розмішав її своїми стрілами. Наджіййя вчинив так, як він сказав. Питна вода полилася зненацька, і він ледь встиг вискочити звідти.

До курайшитів були відправлені посланці, які сказали їм, що мусульмани прийшли лише заради паломництва і поклоніння Аллаху у святій Ка'абі, і що вони хочуть увійти в місто мирно. Але курайшити не звернули на це уваги. Нарешті зять Пророка, Усман ібн Аффан, розумний і шанований чоловік, був обраний посланцем, і мусульмани залишилися чекати новин, які він мав принести. Після довгого очікування, мусульмани дуже розхвилювалися. Врешті-решт вони вирішили, що його вбито. Стан, подібний до Одкровення, охопив Пророка (сав). Він зібрав мусульман навколо себе під акацією, і попросив їх присягнути на вірність йому, що вони й зробили. Цей договір, котрий згадується в Корані, став відомий як угода Рідвану (що означає рай). Незабаром Усман ібн Аффан повернувся, і мусульмани були раді бачити, що йому не заподіяли жодної шкоди. Декілька мекканських вояків спробували напасти на мусульманський табір, але були

захоплені і приведені до Пророка (сав), який простив їх, коли вони пообіцяли припинити напади на мусульман. Невдовзі після цього, офіційні посланці прийшли від курайшитів. Так почалися перемовини про встановлення миру. Чоловік на ім'я Сухайл ібн Амр був посланий мекканцями працювати над угодою. Коли Пророк (сав) попросив Алі написати «Ім'ям Аллаха, Милостивого, Милосердного» на вершині сторінки, то Сухайл заперечив це, кажучи: «Пиши лише: «бісмік Аллагумма» («Ім'ям Твоїм, о Аллах!»). Я не знаю Його як «ар-Рахмана» (Милостивого) «і ар-Рахіма» (Милосердного). Пророк (сав) погодився і почав диктувати: «Це – угода між Мухаммадом, Посланцем Аллаха і Сухайлем ібн Амром». «Стій!», - вигукнув Сухайль, - «Я не вірю, що ти «Расул Аллах»! (Посланець Аллаха). Якщо я увірюю в те, що ти Посланець Аллаха, то я не буду боротися проти тебе, чи не так?». Пророк (сав) спокійно погодився, що він може бути згаданий в угоді як Мухаммад, син Абд Аллаха. Мусульмани були дуже засмучені цим, і Умар з усієї сили вигукнув: «Чи ти не Посланець Аллаха, а ми не мусульмани? Як ми можемо прийняти цю угоду, коли ми праві, а вони помиляються? Люди будуть сміятися з нашої релігії!». Але Пророк (сав) знав, що є кращим, і Худайбійський договір було підписано.

Згідно з угодою, дві сторони зобов'язувалися припинити боротьбу на декілька років. Було також погоджено, що мусульмани повинні негайно вирушити назад до Медини, але вони зможуть повернутися наступного року для паломництва, яке буде тривати три дні. Окрім цього, договір дозволяв мусульманам, котрі матимуть намір залишити іслам, повернутися до Мекки. Це також дозволяло мекканцям залишати місто і ставати мусульманами, якщо вони мали дозвіл від своїх опікунів. Мусульмани погодилися з тим, що відішлють кожного мекканця назад, котрий не матиме дозволу від опікуна. Син Сухайля прийшов зі своїм батьком, щоб приєднатися до Пророка (сав), але коли договір було підписано, то він був відправлений до Мекки, бо його батько не хотів цього. Син Сухайля гірко плакав. Пророк (сав) сказав: «О, Абу Джандаль, будь терплячим і тримай себе в руках. Аллах знайде для тебе та інших полегшення і вихід». Більшість мусульман були розчаровані, коли почули про умови угоди, і вирішили, що вона не може бути прийнята. Вони не зрозуміли, що це було великою перемогою Пророка (сав), яку Аллах потім підтвердив у Одкровенні. Угода засвідчувала те, що наступного року вони зможуть увійти в Мекку мирно, і що мусульмани стали сильнішими та більш шанованими в Аравії. Коли угоду було укладено, то мусульмани не могли передбачити, що число людей, які захочуть переселитися в Медину і стати мусульманами, в наступному році буде набагато більше, ніж в усі попередні роки. Перед тим, як відправлятися назад, мусульмани наслідували приклад Пророка і принесли жертву, поголивши свої голови. Навіть, незважаючи на

те, що вони не могли відвідати священну мечеть, їхнє паломництво було прийняте Аллахом через істинність їх наміру зробити це.

Після повернення з подорожі до Медини, Пророку (сав) була дана в Одкровенні сура «Перемога». Вона починається так:

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Воістину, дали Ми тобі перемогу очевидну, щоб простив тобі Аллах гріхи твої колишні і наступні, щоб довів до кінця милість Свою до тебе і наставив тебе на шлях прямий, і щоб допоміг тобі Аллах допомогою великою». (Коран, 48:1-3).

Тепер більшість з тих, котрі залишили Мекку, щоб приєднатися до Пророка (сав) без згоди їхніх опікунів, були повернуті назад, як було погоджено. Проте, насправді, вони не поверталися до Мекки, а жили всі разом на березі моря. Потім до них приєдналися інші, котрі залишили Мекку. Та невдовзі вони почали загрожувати мекканським караванам, котрі тепер змушені були обходити їх, і зазнавати значних збитків у торгівлі. Курайшити сказали Пророку (сав), що якщо він хоче прийняти цих нових мусульман, то вони не будуть вимагати їх повернення. Тож молоді люди згодом приєдналися до Пророка (сав), і населення Мекки та Медини почало жити більш дружньо одне з одним. За молодими людьми скоро рушили вслід ті мусульмани, які все ще жили у Абіссинії. Кількість віруючих у Медині подвоїлася.

В цей час Халід ібн аль-Валід, великий воїн, котрий переміг мусульман при Ухуді, рушив з Мекки в Медину. На своєму шляху він зустрів 'Амр ібн аль-'Аса, гарного промовця, який переслідував мусульман, коли вони втекли у Абіссинію. 'Амр, який намагався знайти притулок в Абіссинії, щойно повернувся звідти, бо правитель спонукав його прийняти іслам. Він запитав Халіда: «Куди ти йдеш?». Халід відповів: «Шлях став зрозумілим. Той чоловік справді Пророк, і, їй-богу, я йду, щоб стати мусульманином. Як довго я маю відкладати цей крок?». 'Амр ібн аль-Ас відповів: «Я йду з тієї ж причини». Тож вони обидва рушили до Медини, щоб приєднатися до Пророка (сав). Ці два чоловіки хвилювалися перед зустріччю з Пророком (сав), бо вони боролися проти мусульман в минулому. Підійшовши до Посланця Аллаха, 'Амр сказав: «О, Пророк, чи будуть прощені мої колишні гріхи, і чи не буде згадано про те, що було раніше?». Пророк (сав) відповів: «'Амр, іслам зітре усі попередні гріхи».

Через рік після підписання Худайбійської угоди, Пророк (сав) був здатний повести дві тисячі паломників для здійснення 'Умри. Курайшити пішли з Мекки на три дні, і спостерігали за обрядами паломництва з навколишніх пагорбів. Коли минув цей строк, то мусульмани повернулися до Медини.

Запрошення

Мир, який гарантувала Худайбійська угода на десять років, означав, що люди з усієї Аравії можуть відвідувати Пророка (сав). Багато хто з них прийшов, щоб повернутися до ісламу. Пророк (сав) вирішив, що прийшов час відправити своє послання до інших країн, тож він відіслав вірних сподвижників з листами до правителів наймогутніших народів тих часів. Записано, що він сказав: «Аллах відправив мене як милість до всього людства, тож візьміть послання від мене, яке свідчить про те, що Аллах милостивий до вас». Записано також, що, коли Пророк (сав) копав рова перед битвою Рову, три спалахи блискавки вразили місце неподалік від скелі, яку він намагався відсунути. Ці сполохи показали йому великі держави на півдні, сході та заході, яке невдовзі приймуть іслам.

Пророк (сав) відправив свої послання. Абу Суфйан і деякі інші члени племені Курайш торгували у той час в Сирії, провінції Східної Римської Імперії (званою пізніше як Візантія). Також, у цей час, імператору Іраклію, правителю цієї імперії, наснився сон. Він сумно сказав відвідувачам свого суду в Сирії: «Я бачив, що наша імперія впала, і перемогу отримали люди, які не сліднують нашій релігії». Спочатку він подумав, що це стосується євреїв. Він навіть подумував: чи не вбити усіх євреїв, котрі жили під його правлінням? Тоді від правителя Басри надійшов лист до імператора: «О, імператор Іраклій! Тут в місті є деякі араби, котрі говорять про дивовижні речі, які відбуваються в їхній країні». І правитель розповів, що він почув про Пророка (сав) .

Почувши це, Іраклій наказав своїм воїнам: «Йдіть та знайдіть мені когось, хто може розповісти про це більше!». Воїни, втім, не знайшли того, хто міг розповісти про Пророка (сав), але привели Абу Суфйана і його компаньйонів до імператора. Іраклій спитав: «Чи є серед вас хтось, хто був би близьким родичем Пророку Мухаммаду?». Абу Суфйан відповів: «Я». Тож імператор почав розпитувати все в нього, думаючи, що той знає Пророка (сав) краще. Він сказав: «Скажи-но мені, яке становище займає Пророк у твоєму племені?». Абу Суфйан відповів: «Він є членом нашої найповажнішої сім'ї». «Чи хтось до нього говорив про ті речі, про які говорить він?», - продовжував імператор. Відповідь була негативною. «Чи він коли-небудь звинувачувався у брехні та обмані?». «Ніколи». І тоді імператор спитав: «Що ти можеш сказати про його ідеї та погляди, а також силу його вчення?». «Ніхто і ніколи не сумнівався у ньому, і не знаходив помилок в його словах», - відповів Абу Суфйан. «Хто слідує за ним, горді чи скромні?». «Скромні». «Кількість його послідовників зростає чи зменшується?». «Їх більшає», - сказав Абу Суфйан. - «Ніхто з його послідовників не залишає його». Потім

імператор повернувся до інших справ та запитав: «Якщо він уклав угоду, то чи він дотримується її?». «Так», - відповів Абу Суфйан. «Чи ви постійно воюєте проти його послідовників?», - спитав імператор, на що Абу Суфйан відповів: «Так. Іноді ми перемагаємо, іноді він перемагає, але він ніколи не порушив свого слова в жодній, з будь-яких домовленостей». Потім імператор спитав: «Що мають робити люди згідно з його словами?». «Поклонятися єдиному Богу», - сказав Абу Суфйан. «Він забороняє людям поклонятися так, як поклонялися їхні батьки, і говорить, що вони мусять молитися Аллаху єдиному, давати милостиню, триматися слова, і виконувати свої обов'язки». Абу Суфйан говорив правду, навіть незважаючи на те, що він був ворогом Пророка (сав). Але він боявся збрехати перед своїми компаньйонами, котрі також були разом з ним. Зустріч закінчилася наступними словами імператора: «Я бачу з цього, що він справді має бути Пророком. Ти сказав, що його послідовники не залишають його, що доводить їхню істинну віру, а не таку віру, котра не входить в серце і згодом полишає його. Я знав, що він прийде, і що ти сказав правду, він дійсно завоює мою країну. Якби я був поряд з ним зараз, я б омив йому ноги. Ви можете йти».

Після цього до сирійського суду прибув Діх'я, маючи при собі листа від Пророка Мухаммада (сав), в якому було наступне: «Якщо ти приймеш іслам, то будеш у безпеці, і Аллах дасть тобі подвійну винагороду. Якщо ж ти не зробиш цього, то будеш жити з наслідками свого рішення». Іраклій схопив листа. Він був засмучений, бо не міг тримати себе у руках. Він сказав Діх'ї: «Я знаю, що твій володар є справжнім пророком Аллаха. Наші книги говорять про його прихід. Якби я не боявся того, що римляни вб'ють мене, то я б приєднався до ісламу. Ти мусиш відвідати єпископа Дагатіра і розповісти йому все. Його слово більш поважається народом, ніж моє». Тож Діх'я передав послання єпископу, і коли той почув його, то сказав: «Так, твій володар, якого ми називаємо Ахмедом, згадується в наших писаннях». Він перевдягнувся з чорних риз у білі, і пішов говорити з людьми, які зібралися в церкві. «О, римляни, прийшов до нас лист від Ахмеда, у якому він закликає нас до Аллаха. Я засвідчую, що немає бога, окрім Аллаха, і що Ахмед є його рабом і посланцем!». (Ахмед – це одне з імен Пророка Мухаммада (сав)). Але почувши це, натовп так розлютився, що напав на Дагатіра і забив насмерть. Іраклій злякався, що подібне може трапитися і з ним, то ж він сказав своїм воєначальникам: «О, римляни! Чоловік написав мені листа, закликаючи до своєї релігії, і я вірю, що він справді Пророк, котрого ми очікували. Давайте слідувати йому, тож ми зможемо бути щасливими у цьому світі, і світі майбутньому». Римляни почали гнівно кричати, почувши це, Іраклій швидко сказав: «Я навмисне сказав так; я хотів побачити, наскільки стійкою є ваша віра, і я радий бачити, що ви правдиві у своїй релігії». Іраклій згодом

запропонував напасти на мусульман, або ж віддати їм землю, щоб підтримати мир, та римляни відмовилися. Розуміючи, що він більше нічого не може зробити, і знаючи, що одного дня мусульмани захоплять Сирію, Іраклій залишив провінцію і повернувся до Константинополя, столиці Східної Римської Імперії. Від'їжджаючи, він повернувся назад і сказав: «Прощай, О сирійська земля!». Тим часом, інший посланець Пророка (сав) приїхав до палацу Хосроя, Шаха (або короля) Персії, де королівський страж сказав йому: «Коли ти побачиш Шаха, то маєш поклонитися і не піднімати своєї голови, поки він не заговорить з тобою». На це посланець Пророка відповів: «Я ніколи не зроблю цього. Я вклоняюся лише перед Аллахом». «Тоді Шах не візьме листа, якого ти приніс» - сказали охоронці. І коли прийшов час прийому, то Шах справді був дуже вражений, побачивши чоловіка, котрий високо тримав свою голову і відмовлявся шанобливо стати на коліна перед ним, як зазвичай робили усі інші. Тим не менш, Шах все ж прочитав листа:

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Від Мухаммада, Посланця Аллаха, до Хосроя, Шаха Персії. Мир тим, котрі слідують істині, котрі вірують в Аллаха і в Його Пророка, і хто засвідчує, що немає бога, окрім Аллаха, і що Мухаммад Посланець Його. Я прошу тебе в Ім'я Аллаха, бо я Його посланець, попередити своїх людей, що якщо вони не приймуть Його Послання, то будуть змушені жити з наслідками цього невір'я. Стань мусульманином, і ти будеш врятований. Якщо ж ти відмовляєшся сказати їм це, то будеш винний у невігластві своїх підданих».

Шах дуже розгнівався, коли прочитав це, і розірвав лист на шматки. Коли посланець повернувся до Аравії і розповів Пророку (сав), що вчинив Хосрой, то Пророк (сав) сказав: «Нехай Аллах також розірве його царство на шматки». Через декілька років все сталося так, як сказав Пророк (сав).

Один посланець був відправлений до правителя Абіссинії з наступним листом:

«Мир. Хвала Аллаху, Царю, Святому, Миротворцю, Захиснику Віри, Наглядачу. «Він – Аллах, немає бога, окрім Нього, Господа, Святого, Мирного, Захисника Віри, Охоронця, Величного, Могутнього, Піднесеного! Преславний Аллах від того, що приписуєте ви йому [товаришів]». (Коран, 59:23). І я засвідчую, що Ісус, син Марії, є духом Аллаха і Його Словом, яке Він вдихнув у Діву Марію, добру, чисту, і прийняла вона Ісуса. Аллах створив його зі Свого духу і Свого подиху так само, як створив Адама Своєю рукою і Своїм подихом. Я закликаю тебе до Аллаха, Єдиного, Йому одному

поклоніння, тож слідує мені і віруй в те, що прийшло до мене, що я Посланець Аллаха. Мир усім тим, хто слідує істинному дороговказу».

Правитель Абіссинії був дуже мудрим чоловіком, і, на думку оточуючих, хорошим християнином. Він, звісно, вже чув про Пророка (сав) та його релігію від мусульман, котрі знайшли притулок у його країні декілька років назад. Він був глибоко зворушений листом і, зійшовши з свого трону, зробив це не лише задля поваги, але й для того, щоб заявити, що він вже є мусульманином. Він відповів на лист Пророка своїм листом.

«Мухаммаду, Пророку Аллаха, від негуса аль-Ашама, Правителя Абіссинії. Ассалому Алейкум, О Пророк Аллаха ва рахматуллахі ва баракатугу. (тобто «мир вам... милість Аллаха та Його благословіння» - прим. перекладача). Немає нікого, подібного до Нього, Котрий направив мене до ісламу. Я прийняв твого листа, О Посланець Аллаха. Деякі з твоїх послідовників, як і двоюрідний брат Джафар, все ще живуть тут. Я вірю, що ти справді Посланець Бога, і підтверджую завіт вірності, який я дав тобі колись, перед твоїм двоюрідним братом Джафаром, через якого я приєднався до ісламу і підкорився Господу Світів».

Тим часом, четвертий посланець плів судном до Олександрії, щоб зустріти Мукавкіса, правителя Єгипту, котрий був християнином-коптом. В своєму листі, Пророк (сав), запропонував Мукавкісу прийняти іслам, адже християнин, який вірував в місію Ісуса, повинен також увірувати у Мухаммада (сав), бо він прийшов з подібним посланням від Аллаха.

Ім'ям Аллаха, Милостивого, Милосердного!

«Від Мухаммада, сина Абд Аллаха, до великого копта. Мир тому, хто слідує істині. Я благаю тебе прийняти іслам. Стань мусульманином. Аллах дасть тобі подвійну винагороду. Якщо ж ти відмовишся, то будеш винен у тому, що не дозволив своєму народу розділити це благословення». Мукавкіс виказав велику повагу до того, про що йшлося в листі. Він добре повів себе з посланцем, і відправив багато дарунків Пророку (сав), але мусульманином не став. І хоча тільки Абіссинія відповіла на пророчий заклик ісламу, ще не все було втрачено, адже через декілька років і Персія, і Сирія, і Єгипет стали мусульманськими країнами.

Вступ до Мекки

Незважаючи на покращення відносин між Меккою і Мединою після підписання Худайбійської угоди, передбачуваний десятирічний мир був порушений курайшитами, котрі разом зі своїми союзниками, Бані Бакр, напали на плем'я Хуза'а. В цей час Хуза'а були союзниками мусульман і коли Пророк (сав) почув про напад, він негайно наказав своїм людям готуватися до війни. Коли все було готове, то він сказав, що їхнім призначенням є Мекка, і що він не бажає ніякої боротьби у стінах міста, а отож, мусульмани повинні рухатися швидко і захопити ворога зненацька. Таким чином, мекканці не будуть мати достатньо часу на підготовку до війни, і, опинившись у облозі, змушені будуть капітулювати. Тож мусульмани зможуть захопити місто без втрат з чийогось боку.

Мусульманське військо, що нараховувало десять тисяч осіб, зупинилося біля Мекки в місяць Рамадан восьмого року гіджри. Багато людей дотримувалося посту, навіть не зважаючи на те, що їм не обов'язково було робити це під час перебування в дорозі. Усі були дуже радісні, бо вони йшли до Мекки, адже деякі з них не бачили своїх домівок вже вісім років. Тоді ж, дядько Пророка (сав), аль-Аббас, вирішив, що настав час йому і його дружині залишити Мекку і приєднатися до Пророка (сав) у Медині. Проте тепер їм не треба було йти так далеко. Ажде на відстані двадцяти п'яти кілометрів від міста вони натрапили на мусульманський табір. Коли Пророк (сав) побачив їх, то сказав: «Дядьку, твоє переселення є останнім переселенням. Моя пророча місія є останньою пророчою місією». Аль-Аббас приєднався до війська, а його дружина вирушила до безпечної Медини.

Настала ніч, і мусульмани розпалили вогнища, щоб освітити свій табір. Мекканці, дивлячись з міста, були вражені такою кількістю вогнищ, і Абу Суфйан пройшов усю Мекку, намагаючись з'ясувати, чий це табір. Раптом він побачив аль-Аббаса, котрий під'їжджав до нього зі сторони вогнищ.

Він повертався як посланець миру від Пророка (сав), і сказав Абу Суфйану: «Мусульмани прийшли з величезним військом. Вони не бажають битви, а лише прагнуть увійти у місто. Для вас краще здатися і не воювати. Йди під мій захист і зустрінь Пророка (сав)». Абу Суфйан погодився, і сів позаду аль-Аббаса, котрий їхав на білому мулі Пророка. Була ще ніч, коли вони увійшли у табір мусульман. Кожного разу, коли вони проїздили біля вогнища, хтось питав: «Хто йде?». Ніхто з них не впізнав у незнайомці вождя своїх ворогів, але усі знали аль-Аббаса, і таким чином пропускали їх. Проте коли вони проїхали біля Умара, він одразу впізнав Абу Суфйана і закричав: «Абу Суфйан! Ворог Аллаха!». Умар кинувся за ними, маючи намір вбити Абу Суфйана, але аль-Аббас прискорив свого мула. Як тільки вони доїхали

до намету Пророка, за ними увірвався захеканий Умар. Він почав просити Пророка (сав): «О, Посланець Аллаха, дозволь мені зупинити життя Абу Суфйана, цього ворога ісламу, котрий керував курайшитськими військами у їхніх нападах на нас!». Аль-Аббас перервав його, кажучи: «Я поклявся захищати його протягом усього часу», після чого Пророк (сав) сказав своєму дядькові узяти Абу Суфйана в свій намет на ніч.

Ранком Абу Суфйана привели до Пророка (сав), який сказав: «Абу Суфйан! Чи ти ще не зрозумів, що немає бога, окрім Аллаха?». На це Абу Суфйан відповів: «Якби хтось інший справді був, то він допоміг би мені зараз!». «Ганьба тобі, Абу Суфйан», - сказав Пророк, «прийшов час тобі зрозуміти, що я воістину Посланець Аллаха». Через деякий час Абу Суфйан, який пам'ятав, як Умару не дозволили його вбити, відповів: «Я бачу, що ти щирий і прощаючий чоловік, але я все ще не впевнений у цьому». В цей час аль-Аббас, котрий стояв поряд, повернувся до нього і сказав: «Віруй, як я вірю». Абу Суфйан постояв якусь хвилину, а потім голосно і чітко сказав перед усіма: «Немає бога, окрім Аллаха, і Мухаммад є Посланцем Аллаха».

Пророк (сав) згодом сказав Абу Суфйану, щоб той повернувся до Мекки і пераказав людям, що мусульмани увійдуть в місто наступного ранку. Перед цим, проте, аль-Аббас запропонував Пророку (сав), що добре було б віддати Абу Суфйану почесні, бо він був дуже гордим чоловіком. Пророк (сав) послухався цієї поради, говорячи Абу Суфйану: «Скажи людям, що коли ми увійдемо, то кожен, хто буде шукати захисту у твоєму будинку, буде врятований». Це було великою честю для Абу Суфйана. Окрім цього, Пророк (сав) сказав йому, щоб він поручився за те, що кожен мекканець, який буде знаходитися в своєму будинку чи в Ка'абі, буде також захищений.

Абу Суфйан швидко повернувся у місто. Він зійшов на пагорб, де колись Агар шукала воду і де пізніше виступав Пророк (сав), і закликав курайшитів зібратися навколо. Абу Суфйан сказав людям: «О, населення Мекки, ті вогнища, котрі ми бачили вночі, були вогнищами у таборі Мухаммада і його людей. Він прийшов до нас з величезною армією, і їх занадто багато, щоб ми з ними билися. Тож краще буде капітулювати. Кожен, хто буде у моєму чи в своєму домі, або в Ка'абі, буде перебувати у безпеці».

Наступного ранку мусульмани увійшли у Мекку з усіх сторін. Їм було наказано не завдавати нікому шкоди, окрім тих випадків, коли хтось намагатиметься зупинити їх наступ. Коли прибув Пророк (сав), то він зліз зі свого верблюда, простягнувся у поклоні на землі, і подякував Аллаху за перемогу. Коли невіруючі побачили це, то вони зрозуміли, що Пророк (сав) прийшов з миром. Люди почали залишати свої домівки і йшли до Ка'аби. Коли вони підійшли туди, то побачили Пророка (сав), оточеного мусульманами, котрий виконував ритуальний обхід Ка'аби, тавваф,

рухаючись на верблюді. Закінчивши це, він сказав: «Немає бога, окрім Аллаха, і немає у нього товариша. Нехай не будуть гордими чоловіки і жінки курайшитів, бо усі рівні; ми усі сини Адама, і Адам був зроблений з праху». Потім він прочитав їм наступний вірш: «О, люди! Воістину, створили Ми вас від чоловіка і жінки, і створили Ми вас народами і племенами для того, щоб знали ви одне одного. Воістину, найшанованіші перед Богом серед вас ті, які благочестиві. Воістину, Аллах – Всезнаючий, Всевідаючий!» (Коран, 49:13).

Після цього він сказав їм: «О, курайшити, як ви вважаєте, навіщо я прийшов до вас?». Люди замислилися перед відповіддю, бо вони знали, що відповідно до законів війни можуть бути захоплені в полон. Вони також знали, що Пророк Мухаммад (сав) був дуже щедрим, тож вони відповіли: «Ти будеш поводитися з нами як гарний небіж і щирий брат». На це він відповів словами Пророка Йосифа, коли його брати прибули до Єгипту: «Бог простив вас, і Він – Наймилостивіший з милостивих». Пізніше Пророк (сав) піднявся на пагорб Сафа, і натовп йшов услід за ним, і люди по одному підходили до нього, навертаючись до ісламу. Потім Мухаммад (сав) повернувся до Ка'аби, і вказуючи на триста шістдесят п'ять ідолів, які знаходилися там, прочитав з Корану:

Ім'ям Аллаха, Милостивого, Милосердного!

«Істина прийшла, і згинула неправда. Воістину, неправда приречена на загибель!». (Коран, 17:81).

В ту ж мить всі ідоли впали додолу. Разом зі своїми послідовниками Пророк (сав) очистив Ка'абу, після чого наказав Білялю піднятися на її вершину, і закликати до молитви. З того часу заклик до молитви лунає п'ять разів на день у Мецці. Ка'аба, дім Аллаха, почав виконувати те призначення, для якого він був збудований Авраамом тисячі років назад, як святиня для поклоніння Аллаху, нашому Творцю. Мекка продовжувала бути духовним центром ісламу.

В день захоплення Мекки, Пророк (сав) звертався до людей, кажучи: «Аллах зробив Мекку святою того дня, коли Він створив небеса і землю, і святиню святих аж до Судного Дня. Не дозволено нікому, хто вірує в Аллаха і Останній день, проливати тут кров чи зрізати дерева. Це не було дозволено нікому раніше мене, і не буде дозволено нікому після мене. Воістину, це не дозволено і мені, окрім як зараз, бо лише гнів Аллаха на його народ робить це дозволеним. Мекка тепер відновила свою колишню святість. Ми будемо тут, щоб йти далі і розповідати іншим».

Урок для гордині в долині Хунайн

Іслам процвітав у Мекці. Мусульмани ставали усе сильнішими і сильнішими. Але південніше Мекки жило плем'я воїнів, яке мало назву Хаввазін і яке не прийняло ісламу. Воно склало угоду з іншим плем'ям з Таїфу, котре називалося Сакіф. Разом вони збиралися боротися проти мусульман і знищити їх, поки вони не поширили свою релігію на усю Аравію. Сакіфіти, які славилися своєю відвагою, скоро отримали підтримку інших племен, котрі жили навколо Таїфу. Сакіфіти сказали: «Погляньте, що трапилося! Якщо курайшити, найбільше плем'я, підкорилися Мухаммаду, то наше падіння є лише справою часу. Ми повинні вдарити зараз, поки мусульмани зупинилися у Мекці і мають підтримку курайшитів». Вождь одного з цих племен, безстрашний воїн, котрого звали Малік ібн Авф, був обраний головою. Він запропонував такий план: «Ви всі маєте йти на битву в супроводі ваших сімей, з вашими наметами, вашими вівцями і козами, бо все ваше майно знаходиться під загрозою. Ніхто з вас не сміє відступати!».

Усі погодилися з Маліком, окрім старого сліпого чоловіка, якого звали Дурайд. Свого часу він був великим воїном, а його досвід і цінні поради все ще супроводжували чоловіків у битві. «Мені не подобається план Маліка», - говорив він. Якщо чоловік такий боягуз, що залишає битву, то він так само залишить і свою сім'ю. Жінки і діти будуть дуже жаліти нас, якщо ми будемо переможені і наше майно потрапить до рук ворогів». Але Малік знехтував цією порадою і тримався свого плану. Коли Пророк (сав) почув про наміри ворогів, то він вирішив вступити у бій, і наказав своєму війську вирушити в напрямі Таїфу. Він мав дванадцятитисячне військо, а ворогів було лише чотири тисячі. Мусульмани хизувалися своєю силою і, оглянувши своє багаточисельне військо, сказали одне одному: «Ми ніколи не зазнаємо поразки». Чуючи це, Пророк (сав) знав, що мусульмани стали надто гордими, і що через це успіх може їх залишити. Він застеріг їх, сказавши: «Сподівайтесь на Аллаха, а не на свої сили».

Настав час битви. Мусульманське військо просунулося вперед по шляху хузайнітів, і вузькою стежиною рухалося серед крутих гір в напрямі долини, де знаходилися хавазинці та інші племена. Це був ранній ранок. Ще було темно. Мусульмани не знали, що під покровом ночі хавазинські вояки вже піднялися на гори і очікували їх. Як тільки мусульмани опинилися на вузькому, низькому перевалі, хавазинці напали на них. Спочатку вони скинули вниз камені, а потім почали атакувати стрілами та мечами.

Від неочікуваного нападу і страху мусульмани почали відступати. Пророк (сав) був дуже розчарованим, побачивши, що вони з жахом втікають. Але сам він стійко залишився на своєму місці разом з Абу Бакром, Алі, його

дядьком Ібн Аббасом і ще декількома сподвижниками. Аль-Аббас закликав мусульман повернутися і не залишати Пророка (сав). Соромлячись з того, що вони зробили, і побачивши Пророка (сав) наодинці з ворогом, мусульмани швидко повернулися до боротьби. Потім Аллах послав своїх ангелів, але мусульмани були не здатні побачити очима цю допомогу. Почалася жорстока битва. Мусульманські вояки просувалися вперед, нападаючи з усіх сил, і відкидаючи хавазинців назад, зі шляху в долину, де боротьба тривала довго і важко. Наприкінці дня мусульмани здобули перемогу, але не раніше, ніж отримали серйозний урок про небезпеку гордині.

Як передбачив старий чоловік, переможене військо розбіглося, залишаючи свої сім'ї та володіння у полоні. Пізніше, усіх вожді племен, крім одного, прийшли просити про повернення полонених і майна, та заявили про прийняття ісламу. Пророк (сав) пробачив їх, і повернув їхні сім'ї до них, але не їхні володіння. Єдиним, хто тоді не захотів прийняти іслам, був вождь хавазинців. Він втік у Таїф, шукаючи захисту у фортеці, але мусульмани переслідували його і оточили місто, тримаючи облогу близько трьох тижнів. Вони намагалися вдертися у фортецю, але, втративши у цій спробі багато людей, Пророк (сав) наказав захопити майно таїфців. Проте на цьому історія не закінчилася, бо через деякий час хавазинці та частина інших племен прийшли до Мекки і прийняли іслам. Серед них був і Малік ібн Авф, котрий вів їх у битві і кого Пророк (сав) тепер зробив їхнім лідером.

Після битви у долині Хунайн, Пророк (сав) роздав здобуте добро серед курайшитів та інших бедуїнських племен. Ансари з Медини, які були його єдиною підтримкою на протязі багатьох важких років перед захопленням Мекки, не отримали нічого. Вони розгнівалися, і пішли до Пророка (сав) зі скаргою. Він сказав їм: «Що це я чую від вас? Чи ви думаєте про мене погано? Хіба я не прийшов до вас, коли ви не знали істини і Аллах направив вас, коли ви були бідними і ви стали багатими, а коли ви були ворогами, то Аллах пом'якшив ваші серця? Чи ви такі жадібні до речей цього світу, які я повинен використати, щоб отримати довіру від народу, бо я не зможу привести їх до ісламу? Справді, чи для вас не достатньо ісламу? Чи ви не вдоволені тим, що коли деякі чоловіки забирають своє багатство і отари назад, ви повертаєтеся з Посланцем Аллаха до Медини?». Почувши це, всі чоловіки зажурилися і почали плакати, після чого їх представник промовив з великим смиренням та повагою: «Ми справді вдоволені, маючи Посланця Аллаха дарунок Божий у цьому житті». Можливо, ми також задаємо собі подібне запитання. Чи ми не благословенні тим, що маємо Пророка Мухаммада (сав) і книгу, яка наставляє нас на вічні цінності? Чи це не набагато важливіше, ніж думати про швидкоплинні задоволення?

Незабаром ансари вирушили в Медину в супроводі Пророка (сав). Він міг зупинитися і жити зі своїми людьми в Мекці, але повернувся, як і обіцяв, щоб жити серед людей Медини. А це було великим благословенням для них.

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Істинно, допоміг вам Аллах в багатьох місцях, і в день Хунайну, коли раділи ви чисельності своїй, яка не допомогла вам нічим. І стала тісною для вас земля, та незважаючи на широту її, ви повернулися назад! Потім зіслав Аллах спокій посланцю своєму, і віруючим, і зіслав воїнів, котрих не бачите ви, і скарав тих, які не вірують, і оце – нагорода невіруючим! Потім прийме каяття Аллах від тих, хто побажає, і Аллах – Прощаючий, Милостивий!». (Коран, 9:25-27).

Табук – випробування віри

Новини про зростаючу міць мусульман поступово дісталися Іраклія, імператора Східної Римської Імперії. Римляни побачили єдність арабів у ісламі як можливу загрозу своїй імперії, тож радники імператора та воєначальники врешті-решт вирішили, що найкраще буде напасти на мусульман з півночі та сходу в один і той самий час, знищивши іслам раз і назавжди.

Два роки минуло з того часу, коли Іраклій розповідав їм про лист Пророка, закликаючи їх прийняти іслам, але вони навіть не мали зараз настрою слухати подібні пропозиції. Коли Пророк (сав) почув про задуми римлян, то вирішив, що краще зустріти їхнє військо в Табуці, на відстані 500 кілометрів на шляху до Сирії, ніж чекати нападу у Медині. Пророк (сав) відчував, що якщо мусульмани будуть переможені у Медині, то і місто, і військо будуть захоплені в полон, а це означатиме кінець ісламу. Це було дуже важким рішенням для нього, і не лише тому, що Табук знаходився дуже далеко, а й тому, що йшов час збирання врожаю і рік був дуже спекотним. Окрім цього, очевидним було і те, що ворог мав величезну армію. В цей час у Медині жили деякі люди, котрі не були справжніми віруючими. Їх називали «лицемірами», бо вони вдавали з себе віруючих, але приховували те, що було насправді в їхніх серцях. Коли Пророк (сав) закликав усіх до війни, ці лицеміри спробували посіяти страх і сумнів серед мусульман, кажучи: «Як ми можемо сподіватися на перемогу над римлянами, чия величезна імперія охоплює найбільші частини світу? Навіть якщо ми зважимося на це, то довга подорож і спека переможуть нас раніше, ніж ворог! Як би там не було, прийшов час збирання зерна і плодів, тож як ми залишимо працю? Нас знищать, якщо ми зробимо це!».

Все, що сказали лицеміри, було серйозним випробуванням для мусульман. Хто буде продовжувати воювати за свою віру після таких роздумів? Хто матиме таку хоробрість, щоб віддати своє майно для допомоги війську? Випробування віри достеменно показало, хто був справжнім мусульманином, а хто ні. На це запитання Аллах зіслав наступний вірш:

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«О ви, які увірували! Що з вами? Коли скажуть вам: «Виступайте на шлях Аллаха, то ви припадаєте до землі. Невже вдовольняєтеся ви життям у цьому світі, замість життя у світі майбутньому? Але ж насолода життям цим, в порівнянні з насолодою в житті майбутньому, мізерна!» (Коран, 9:38).

Для підготовки і облаштування війська Пророк (сав) потребував великої кількості грошей, і, незважаючи на усе те, що сказали лицеміри, багато мусульман, близьких друзів Пророка (сав), допомогли йому. Усман

ібн Аффан, наприклад, віддав коней і зброю для десяти тисяч вояків, а Абу Бакр віддав усе, що він мав у цьому світі. Умар також вклав велику долю. Таким чином Пророк (сав) спромігся озброїти сорокатисячне військо.

Врешті-решт усе було готово. Але як тільки вони зібралися виступити, то ще сім чоловік прийшли до Пророка (сав), щоб спитати, чи можуть вони рушити з ним. На жаль, він змушений був відмовити їм, бо у нього більше не було ні коней, ні верблюдів, на яких вони змогли б їхати. Ці семеро чоловіків були дуже засмученими, і вони плакали, залишаючи Пророка (сав). Нарешті військо почало виступати, і лише тоді вони змогли віднайти сімох вільних верблюдів. Пророк (сав) послав за тими сімома чоловіками, які дуже зраділи від того, що мали змогу приєднатися до боротьби.

Римляни дізналися, що мусульмани рухаються до них. Вони були переконані у перемозі, адже думали, що для мусульманського війська буде неможливо, перейти безводну пустелю, під палаючим літнім сонцем. Навіть якщо сталося б диво, і деякі мусульмани дісталися б до них, то вони були б сильно виснаженими і перемога над ними не була б важкою. Сталося так, що спека була настільки сильною, а подорож настільки складною, що декілька мусульман повернули назад. Пророк (сав) разом з іншими вояками продовжував рух, поки у них врешті-решт не закінчилася вода. Похід тепер виглядав безнадійним, тому що чоловіки все більше і більше страждали від спраги. Пророк (сав) молив Аллаха про допомогу, і після закінчення його молитви, на землю впали перші краплі дощу. Злива тривала, поки всі мусульмани не втамували спрагу і не поповнили запаси. Цієї ночі вони вперше виспались за увесь час походу, освіжені водою, і впевнені, що Біляль розбудить їх закликком на молитву. Проте Біляль спав так міцно, що не прокинувся вчасно. Це був перший випадок, коли мусульмани пропустили молитву, тож вони були дуже засмучені. Пророк (сав) втім, не гнівався на Біляля і сказав мусульманам, що вони не повинні журитися, тому що пропустили молитву не навмисно.

Пророк (сав) і його військо продовжували похід через пустелю, і врешті-решт прибули в оазис Табук. Коли вони дісталися до цього місця, то були дуже здивовані тим, що Римська армія налякано відступила, почувши про дивовижний похід мусульман через пустелю. Пророк (сав) чекав в оазисі, але коли з'ясувалося, що римляни не збираються воювати, то він віддав наказ про повернення додому. Ворога не переслідували, тому що Пророк (сав) воював лише тоді, коли на його військо нападали. Тривалий похід до Табука все ще був випробуванням віри мусульман. Навіть серед тих, хто здійснив цю героїчну подорож, були лицеміри, котрі удавали з себе щирих віруючих, але насправді були ворогами ісламу в серцях. Ніхто й не підозрював, що той, хто пройшов цей великий шлях через пустелю разом з Пророком (сав), може буде

його ворогом. Розраховуючи на це, декілька лицемірів змовилися вбити Пророка (сав), зіштовхнувши його з високої скелястої стежки, яка проходила між Акабськими горами. Але перед тим, як військо дійшло до гірського шляху, Аллах попередив Пророка (сав) про цей злий план. Тому Пророк (сав) наказав війську йти через долину, в той час, як він разом з двома охоронцями пішов гірською стежиною. Як тільки змовники наблизилися, він крикнув до них. Вони побачили, що Мухаммад (сав) дізнався про їх план. Змовники швидко втекли назад до війська, намагаючись сховатися серед інших воїнів.

Пізніше Пророк (сав) зібрав своїх послідовників навколо себе і розповів їм про те, що трапилося. Він привів людей, котрі змовилися проти нього, і навіть точнісінько переповів їм слова, які вони говорили одне одному. Деякі сподвижники Пророка (сав) сказали, що цих чоловіків потрібно вбити, але Пророк (сав) простив їх. Як тільки Мухаммад (сав) повернувся в Медину, то пішов до мечеті і став молитися. Багато лицемірів та їхніх посібників, які не вирушили до Табука, прийшли до Пророка (сав), щоб розповісти про причини того, чому вони залишилися. Троє чоловіків, з великими духовними скарбами, були піддані Пророком (сав) випробуванню, в очікуванні прощення від Аллаха. На протязі сорока днів ніхто не розмовляв з ними. Нарешті Аллах зіслав аяти Пророку Мухаммаду (сав), у яких стверджувалося, що ці три мужі отримали прощення:

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Істинно, звернувся Аллах у милості до Пророка, і мугаджирів, і ансарів, і тих, котрі слідували за ним у годину труднощів, після того, як серця деяких з них ледь не відхилилися, потім простив Він їх, бо, воістину Він – Жалісливий та Милосердний до них! І до тих трьох також, котрі залишилися, так, що стала тісною для них земля при всій широті її, і стиснулися душі їхні, і подумали вони, що немає притулку від [кари] Аллаха, окрім як у Нього! Тож простив Він їх, щоб розкаялися вони, воістину, Аллах – Приймаючий каяття, Милосердний! О ви, які увірували! Бійтеся Аллаха і будьте разом з правдивими!» (Коран, 9:117-119).

Прощальне паломництво

Пророк (сав) став наймогутнішим правителем серед усієї Аравії. Після того, як ідоли Ка'аби були розбиті і усі курайшити стали мусульманами, більшість племен Аравії заявили про свою належність до ісламу. Рік, у який вони прибули до Пророка (сав) , пізніше був названий роком посольств. Коли всі племена приєдналися до ісламу, Пророк (сав) відіслав до кожного з них свого посланця, щоб той навчав їх новій релігії. Багато людей також прибувало до Медини, щоб поговорити з Пророком (сав) особисто. Одне плем'я відправило високого і сильного чоловіка на ім'я Дімам. Приїхавши в Медину, він пішов прямо у мечеть, де перебував Посланець Аллаха (сав) разом зі своїми сподвижниками, і став над Пророком (сав). Голосним, грубим голосом він спитав: «Хто з вас син 'Абд аль-Мутталіба?». Коли Пророк (сав) відповів йому, то Дімам підійшов до нього і сказав: «Я збираюся задати тобі дуже важке запитання, тож зрозумій мене правильно. Я прошу тебе поклястися Аллахом, твоїм Аллахом, Аллахом тих, хто був перед тобою, і Аллахом тих, хто прийде після тебе – чи відправив він Тебе до нас посланцем?». «Так, відправив», - відповів Пророк. «Чи наставив тебе Аллах, щоб ти наказав нам служити Йому, молитися п'ять разів, сплачувати милостиню, поститися, здійснювати паломництво і слідувати іншим (законам ісламу)?», - продовжував Дімам. Коли Пророк (сав) відповів, що Аллах справді наказав йому закликати до цього, то Дімам став мусульманином. Залишаючи Пророка, він додав: «Тож я буду виконувати те, про що ми говорили і уникати забороненого – не більше і не менше». Коли Дімам піднімався на свого верблюда, щоб їхати назад, то Пророк (сав) сказав людям навколо себе: «Якщо цей чоловік щирий, то він попаде в рай». Як тільки Дімам дістався до свого племені, то всі подумали, що він зійшов з розуму. Але вже після розмови з своїм народом, серед них не було жодного, хто не прийняв ісламу.

Коли прийшов час щорічного паломництва, то було проголошено, що Пророк (сав) збирається до Мекки. Мусульмани з усієї Аравії вирушили до Медини, щоб приєднатися до нього у подорожі до Ка'аби. Прибувши, племена зупинялися біля міста. Їх усіх було близько тридцяти тисяч. Пророк (сав) вирушив разом зі своєю сім'єю і друзями у паломництво, але перш ніж їхати, він очолив спільну молитву мусульман. Після молитви Пророк (сав) піднявся на свого верблюда і рушив до Мекки, оточений паломниками. Ці люди вперше за сторіччя поклонялися Аллаху, Єдиному Богу. Пророк (сав) і його сподвижники були глибоко зворушені великою кількістю супроводжуючих паломників, які навіть на мали зброї, проте нікого не боялись. Вони навіть не згадували про свій перший виїзд з Мекки. Тоді їх була невелика кількість, і вони змушені були втікати, щоб уникнути гніву

курайшитів. Під час подорожі мусульмани повторювали молитву, якої навчив Пророк (сав), і яку він сам отримав від архангела Гавриїла. Ця молитва, тальбіййя, з тих пір стала частиною обряду хаджу. Це відповідь на заклик Авраама, коли він, разом зі своїм сином Ізмаїлом завершував будівництво Ка'аби.

«Ляббейка Лягумма ляббейка, ляббейка ля шаріка ляка ляббейка, інна аль-хамда уа н-ні'амата, ляка уа ль-мульку, ля шаріка ляка. Тут я, О Аллах, тут я. Тут я, немає у Тебе товариша, тут я, воістину, уся хвала та милість належить Тобі, немає в Тебе товариша!

Після десяти днів паломники досягнули Мекки на заході сонця. Колись вони входили так у місто в день його захоплення. Коли вони дійшли до Ка'аби, то Пророк (сав) став перед нею у молитві, після чого він і всі інші мусульмани, голосно читаючи молитви, обійшли її сім разів по колу. Згодом, як колись робив Авраам, вони вирушили в напрямі гори Милості – Арафи, куди і піднявся на верблюді Пророк (сав). Перебуваючи на горі, він очолив молитву, і потім звернувся до людей, які в той час перебували у долині біля гори. Його промова відома як «Прощальна проповідь», бо це був останній виступ Пророка (сав) перед смертю. Він сказав: «Істинно, ви зустрінетеся з Господом вашим і Він спитає вас про ваші справи». Мухаммад (сав) попросив мусульман узяти собі за дороговказ Коран, а прикладом – життя Посланця Аллаха. Пророк (сав) сказав, що це є найкращим шляхом для життя. Він наказав їм припинити той спосіб існування, яким вони жили до часів ісламу. Помста, одна з найдавніших традицій в Аравії, була припинена назавжди. Лихварство було заборонено, власність повинна була поважатися. Справи, котрі раніше були заборонені під час чотирьох священних місяців, були відтепер заборонені назавжди. Далі Пророк (сав) сказав: «Знайте, що кожен мусульманин є братом мусульманину», що було цілком новим для племен, які часто ворогували між собою в минулому. Він також сказав: «Аллах дав кожному стільки, скільки той заслуговує». Після кожної настанови Пророк (сав) питав: «Чи я пояснив це добре? Чи це зрозуміло?». Усі відповідали: «Так». Це були люди, які мали поширювати послання Пророка і настанови для тих, кого там не було, давати вказівки для майбутніх поколінь. Пророк (сав): сказав: «Я залишаю вам дві речі. Якщо ви будете триматися їх, то будете спасенні. Це – Книга Аллаха і слова вашого Пророка». Після цього він запитав: «Чи я не поширив послання?». Натовп вигукнув: «Клянемося Аллахом, так!». Пророк (сав) закінчив: «О, Аллах! Будь свідком цьому!».

Ім'ям Аллаха, Милостивого, Милосердного!

«Сьогодні ті, які не увірували, втратили надію [знищити] вашу релігію. Не бійтеся їх, а бійтеся Мене! Сьогодні Я завершив вам вашу релігію, довів до кінця вам свою Милість і схвалив АЛЬ-ІСЛАМ як вашу релігію» (Коран, 5:3). Багато мусульман почали плакати, знаючи, що якщо Пророк (сав) завершив своє послання, то його життя добігає кінця.

Провівши решту цього дня паломництва в молитві та розмірковуваннях, мусульмани почали завершувати прощу. Вони поверталися до Мекки з молитвою тальбійя на своїх вустах. Перша ніч цієї подорожі пройшла на пагорбі Мудзаліфа. Тут прочани збирали каміння, яке вони понесли наступного дня в Міну. Тут вони стали перед великою скелею, і почали кидати в неї каміння, як згадку про зустріч Авраама з дияволом у цьому місці. Коли Авраам отримав від Аллаха наказ – пожертвувати свого сина Ізмаїла для випробування віри, то диявол хотів примусити його не робити цього. Він приступав до Авраама в Міні, куди той йшов з Ізмаїлом, якого мав принести в жертву. Авраам узяв декілька камінців і пожбував ними у диявола, щоб відігнати його. Починаючи з часу «Прощального паломництва», це кидання камінців стало ще одним обрядом, котрий здійснюється мусульманами на щорічному паломництві для згадки про те, що вони також повинні відганяти диявола, коли той намагається зупинити їх від покори Аллаху.

Після цього паломники принесли в жертву овець і верблюдів, роздавши їхнє м'ясо біднякам. Це було спомином міцної віри Авраама. Коли він вже був готовий віддати в жертву Ізмаїла, то Аллах змінив його сина вівцею. Мусульмани завершили паломництво, обійшовши ще раз навколо Ка'аби сім разів. Потім вони підрізали своє волосся і нігті, і зняли свій білий одяг для того, щоб показати своє повернення до буденного життя. На зворотньому шляху до Медини мусульмани провели три ночі у долині поблизу Мекки, готуючись до подорожі.

Перед тим, як залишити Мекку, Пророк (сав) відвідав могилу своєї померлої дружини, Хадіджи. Вона була першою особою, яка через нього увірувала в Одкровення Аллаха. Пророк (сав) знав, що це останній раз, коли він буде бачити її могилу і Мекку, бо під час паломництва він отримав суру Корану, яка має назву «Допомога». З неї він дізнався, що його смерть вже близько.

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Коли прийде допомога Аллаха і перемога, і ти побачиш, що люди натовпами приймають релігію Аллаха, то прослав хвалою Господа твого і благодій у Нього прощення; воістину, Він – Прощаючий і Приймаючий каяття» (Коран, 110:1-3).

Смерть Пророка

Невдовзі після повернення до Медини, Пророк (сав) прокинувся посеред ночі і наказав своєму прислужнику Абд Аллаху сідлати мула. Разом вони залишили будинок і вирушили до Бакі аль-гаркад, мусульманського кладовища. Тут Пророк (сав) став перед могилами і, наче він міг бачити похованих там мусульман, почав говорити з ними і молився за них. Пізніше Абд Аллах розповів: «Пророк (сав) сказав мені, що йому було наказано молитися за померлих, і що я мав іти з ним».

Помолившись, Пророк (сав) повернувся до Абд Аллаха і сказав: «Я можу вибирати між усіма благами цього світу – довгим життям і наступним раєм, або зустріччю зі своїм Господом і вступом до раю зараз». Абд Аллах попросив його, щоб той вибрав довге та багате життя, після чого мав наступити рай, але Пророк (сав) сказав йому, що він вже обрав зустріч зі своїм Господом, замість перебування в цьому світі. Наступного ранку Пророк (сав) прокинувся з жахливою головною біллю, але незважаючи на це, він очолив молитву в мечеті. З того, що він сказав згодом людям, котрі зібралися тут, стало зрозуміло, що його смерть вже близько. Пророк (сав) похвалив свого найкращого друга, Абу Бакра, який почав плакати, і сказав усім, що потім знову зустрінеться у раю з кожним, кого він знав. Мухаммад (сав) додав, що незважаючи на свою впевненість у тому, що вони будуть поклонятися одному Аллаху, він боїться, що блага цього світу спокусять їх, і вони почнуть змагатися один з одним за матеріальне, забуваючи про духовні речі. Невдовзі після цього Пророк (сав) попросив, щоб його перенесли у кімнату Айші, однієї з його дружин. Минали дні, і він почував себе усе гірше, поки одного дня не заслаб так, що не міг навіть дійти до мечеті, яка знаходилася поряд з житлом Айші. Пророк (сав) сказав Айші, щоб мусульмани дозволили Абу Бакру, її батьку, очолити молитву. Це дуже засмутило їх, тому що вперше хтось займав місце самого Пророка (сав).

Пізніше, 12 дня, місяця Рабі аль-Авваль, на 11 році ери ісламу (8 червня 632 року) Пророк (сав) почув голоси людей, що молилися. З великими зусиллями він підвівся і виглянув за двері, і, побачивши, що мусульмани моляться позаду Абу Бакра, посміхнувся з великим задоволенням. Абу Бакр побачив його і відійшов назад, уступаючи Пророку (сав) його місце. Мусульмани були щасливими, думаючи, що він збирається молитися разом з ними, як колись. Але Пророк Мухаммад (сав), який був дуже красивим в цей день, наказав їм продовжувати молитву. Він молився сидячи праворуч від Абу Бакра, після чого повернувся назад і поклав свою голову на коліна Айши. Від так страждав від болю, що його донька Фатіма почала плакати. Пророк (сав) сказав: «Більше не буде боляче твоєму батькові після цього дня,

істинно, до мене прийшла смерть. Ми всі мусимо перенести її до Судного Дня». Пророк (сав) лежав поруч, і Айша пам'ятала, як він сказав колись: «Аллах ніколи не обере Пророка для Себе, не давши йому права на вибір». Потім вона почула, що Пророк щось говорить. «Ні, я отримаю навіть більше, ніж найзвеличеніші в раю», - такими були його останні слова.

Айша сказала собі: «Так, клянуся Аллахом, він не вибирає нас!». Коли люди в мечеті почули, що Пророк (сав) помер, то сповнилися смутком. Умар не міг повірити в це, і вигукнув, що це неправда. Абу Бакр вийшов і почав говорити з людьми, кажучи: «Хвала Аллаху! О, люди, хто поклонявся Мухаммаду, то Мухаммад помер. Але хто поклоняється Аллаху, то знайте, що Аллах живе і ніколи не помре!».

Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!

«Мухаммад є лише посланцем, і раніше нього приходили посланці. То невже ж, якщо помре він чи буде вбитий, відвернетеся ви [від ісламу]? А хто і відвернеться, то цим не зашкодить Аллаху нічим, і Аллах дасть винагороду вдячним! І жодна людина не помре, окрім як з дозволу Аллаха, у визначений час. Хто бажає винагороди в цьому світі, то дамо Ми її в цьому світі, а хто бажає винагороди в світі наступному, то дамо Ми її там. Нагородимо Ми вдячних!» (Коран, 3:144-145).

Мусульмани присягнули на вірність Абу Бакру, якого Пророк (сав) обрав предстоятелем молитви. Абу Бакр вирішив, що повинен промовити наступні слова: «Коріться мені до того часу, доки я буду коритися Аллаху і його Посланцю. Але якщо я не буду коритися Аллаху і Його Посланцю, то ви не повинні коритися мені. Приходьте з проханнями, Аллах милостивий до вас!». Люди піднялися і запитали його: «Де Пророк буде похований?». Абу Бакр пам'ятав, що Мухаммад (сав) сказав: «Усіх пророків поховано там, де вони померли». Тож Пророка (сав) було поховано в могилі, викопаній під підлогою кімнати Айші, в будинку біля мечеті. Це місце стало відомим як Харам ан-Набаві і мусульмани з усього світу приходять сюди помолитися і дати свої благословіння, побажання миру Пророку Мухаммаду (сав) . «І воістину, тобі – нагорода невичерпна, і, воістину, ти – людина високої моралі!». (Коран, 68: 3-4).

Кінець.

Словник

Абд Аллах	Молодший син Абд аль-Мутталіба. Батько Пророка.
Абд Аллах Ібн Убаййї	Один з правителів Йасрибу до гіджри. Він став мусульманином, але таємно змовлявся з мекканцями проти Пророка.
Абд аль-Мутталіб.	Син Хашима. Зайняв місце свого батька як вождь курайшитів. Розкопав джерело Зам-Зам.
Абд Аллах ібн Абу Рабіа	Був відісланий з Амром ібн аль-Асом до Абіссинії.
Абдо Манаф	Син Кусайї, був вождем курайшитів після смерті свого батька.
Абрага	Правитель Йємену, який прийшов до Мекки з великим військом, щоб знищити Ка'абу.
Авраам (Ібрагім)	Засновник трьох монотеїстичних (в яких поклоняються лише єдиному Богу) релігій – іудаїзму, християнства та ісламу. Нащадки його сина Ізмаїла (ізмаїльтяни) утворили плем'я курайшитів, яке було плем'ям Пророка Мухаммада.
Абу Бакр	Багатий і поважний купець з Мекки. Перший чоловік, який увірував в Пророка і прийняв іслам. Він був найближчим другом Пророка і його сподвижником.
Абу Дуджана	Один з великих воїнів. Ансар. Він загинув у битві при Ухуді, захищаючи своїм тілом Пророка.
Абу Джагль	Один з найповажніших чоловіків племені Курайш. Жорстоко протистояв ісламу і заподіяв багато шкоди Пророку. Був убитий біля Бадру.
Абу Лагаб	Один з родичів Пророка, який був великим ворогом ісламу. Згаданий у Корані в сурі 111.
Абу Суфйан	Один з вождів курайшитів. Очолював невіруючих в їхній боротьбі проти Пророка.

Абу Таліб	Потім став мусульманином. Його дружиною була Хінд. Дядько Пророка, батько Алі, один з найповажніших чоловіків племені Курайш. Він доглядав за Пророком після того, як помер його прадід. Продовжував захищати пророка до своєї смерті.
Агар	Друга дружина Авраама і мати його першого сина Ізмаїла.
Аддас	Християнин, слуга одного з найбільших племен Таїфу і єдиний мешканець цього міста, який увірував у Пророка в перший його візит.
Азан	Заклик до молитви.
Айша	Дружина Пророка і донька Абу Бакра.
Аллах	Єдиний Бог. Так називають Бога не лише мусульмани, а й арабомовні християни та іудеї.
Аль-Аббас	Один з родичів Пророка. Навернувся до ісламу і приєднався до мусульман, перед тим як вони увійшли до Мекки.
«Аллагу Акбар!»	Вислів, що означає: «Аллах Найвеличніший!».
Аміна	Аміна бінт Вагб. Мати Пророка.
Амр ібн аль-Ас	Поважний і розумний чоловік з племені Курайш, був відправлений до Абіссинії, щоб повернути звідти мусульманських переселенців. Пізніше став одним з великих воїнів ісламу.
Ансари	Жителі Медини, котрі стали мусульманами і просили Пророка, щоб він прийшов і жив поряд з ними.
«Ассаляму алейкум уа рахматуллагі уа баракатугу!»	Вислів, вживаний мусульманами у вітаннях, означає «Мир вам, милість Аллаха і благословіння Його!».
Бахіра	Чернець, жив у пустелі на шляху курайшитських караванів до Сирії.
Бані Хашім	Гілка курайшитів, до якої належав пророк.
Бані Курайза	Єврейське плем'я, котре проживало в Йасрибі в той час, коли сюди прибув Пророк. Декілька разів це плем'я зраджувало Пророка, змушуючи його боротися проти них.

Бедуїни	Кочові араби в пустелі, зазвичай пастухи.
Біляль	Раб Умайї ібн Халіфа. Став мусульманином проти волі свого володаря, і жорстоко переслідувався ним, але ніколи не втрачав своєї віри. Пізніше він став першим му'аззіном (особою, котра проголошує азан).
Бісмільях	Вислів, що означає «Ім'ям Аллаха Милостивого, Милосердного!».
Бурак	Тварина, котра несла на собі Пророка Мухаммада у його подорожі на небеса («аль-ісра уа ль-мірадж» - «подорож і вознесіння»).
Гамза	Дядько Пророка, один з найхоробріших та найсильніших воїнів. Брав участь у битві при Бадрі і загинув при Ухуді.
Гіджра	Переселення з Мекки в Медину
Джафар ібн Абу Таліб	Брат Пророка і брат Алі, який виступав від імені мусульман перед правителем Абіссинії.
Імам	Особа, що очолює мусульман у молитві.
Іраклій	Правитель Східної Римської Імперії.
Ізмаїл	Перший син Авраама від його дружини Агар. Оселився в Мецці, де допомагав батькові відбудовувати Ка'абу. З його нащадків пішли курайшити.
Копт	Єгипетський християнин.
Майсира	Раб Хадіджи. Супроводжував Пророка в його подорожі з караваном Хадіджи.
Мінарет	Вежа, з якої виконується заклик до молитви.
Фітрат	Вроджене прагнення до єдинобожжя.
Хадіджа	Перша дружина Мухаммада. Вона була першою, хто увірував в Пророка і прийняла його послання як істину від Аллаха.
Хадіс	Розповідь про те, що сказав Пророк, що вчинив і що схвалив.
Халід ібн аль-Валід.	Великий воїн, дуже вправний у військовому мистецтві. Він мав намір перемогти мусульман при Ухуді, але пізніше навернувся до ісламу і бився ще сильніше за свою нову віру.
Халіма	Бедуїнська жінка з племені Бану Саїд, якаа доглядала Пророка під час його дитинства.
Хінд	Дружина Абу Суфйана.

[1] Переклади *аятів* Корану з арабської на українську, наведені у цій книзі, здійснені М. Якубовичем. Перші числа у дужках позначають номер *сури* Корану, а числа після двокрапки – відповідний номер *аяту*.

[2] (сав) – скорочення арабської фрази «саляллагу алейгі уа с-салам» - «Мир йому і благословіння Аллаха!».